

**TURUN
YLIOPISTO**

Median merkitys marginaalissa eläville

Tapaustutkimus vähemmistöön kuuluvasta Big Brother –tähdestä luodusta mediasisällöstä

Julia Pajunen

Pro gradu –tutkielma

Digitaalisen kulttuurin, maiseman ja kulttuuriperinnön tutkinto-ohjelma

Digitaalinen kulttuuri

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

11.2023

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Digitaalisen kulttuurin, maiseman ja kulttuuriperinnön tutkinto-ohjelma, digitaalinen kulttuuri

Julia Pajunen

Median merkitys marginaalissa eläville. Tapaustutkimus transsukupuolisesta, seksityöläisenä toimivasta Big Brother –tähdessä luodusta mediasisällöstä

Sivumäärät: 68 sivua

Tämä pro gradu tutkii median luomia merkityksiä marginaalissa eläville yksilöille. Tutkittavana on tosi-tv –ohjelma Big Brother Suomi 2022 :sta julkisuuteen noussut transsukupuolinen seksityöläinen Sofia Tuomala. Tutkimukselle asetetut tutkimuskysymykset ovat: mitä media on nostanut BB-Sofiasta esiin? Ja millaisia merkityksiä näillä nostoilla on?

Tutkimus on laadullinen tapaustutkimus, jonka aineistona toimii ilta- ja viihdelehtien sekä Big Brother Suomi –ohjelman julkaisijan Nelonen Median julkaisemat uutisartikkelit ja ohjelman rinnakkaisaineistona toimiva BB-podcast. Rajasin aineiston tarkastelun keskittymään ainoastaan BB-Sofiaan kohdistuviin osuuksiin. Analysoin aineistoa laadullisen sisällönanalyysin keinoin, jolloin kiinnostus kohdistetaan sisältöjen merkityksiin.

Tuloksissa tarkasteltava media-aineisto korostaa erityisesti kahta aiheetta, transsukupuolisuutta ja seksityöläisyyttä. Se nostaa esiin muun muassa ihmisten asenteita näitä teemoja kohtaan. Asenteista uutisoinnin voidaan nähdä vahvistavan aiheiden positiivista representaatiota. Asenteiden lisäksi aineistossa käsiteltiin edellä mainittuja aiheita yksityiskohtaisten kokemusten kautta. Näiden nostojen voidaan nähdä lisäävän tietoa aiheista.

Avainsanat: tosi-tv, Big Brother, transsukupuolisuus, seksityöläisyys, tapaustutkimus.

Sisällys

1	Johdanto	5
2	Mediasisältö muokkaamassa maailmankuvaa	9
	2.1 Tosi-tv	10
	2.2 Big Brother –formaatti	13
3	Tutkimuksen toteutus	16
	3.1 Tutkimusmenetelmän esittely	16
	3.2 Tutkimusaineisto ja sen hankinta	18
	3.3 Aineiston analyysi	20
4	Median nostamat aiheet	28
	4.1 Transsukupuolisuus	29
	4.2 Seksityöläisyys	39
5	Nostojen laajemmat merkitykset	50
	5.1 Representaation vahvistaminen	50
	5.2 Tiedon lisääminen	52
6	Lopuksi	55
	6.1 Johtopäätökset	55
	6.2 Eettisyys ja luotettavuus	57
	6.3 Jatkotutkimusehdotukset	58
	Lähteet	61

1 Johdanto

Sukupuolivähemmistöt ja erityisesti transsukupuoliset ovat olleet vahvasti mediassa esillä tänä vuonna (1.1.2023) voimaan tulleen translain uudistuksen myötä. Uudistus juontaa juurensa vuoteen 2014, jolloin eduskunnalle annettiin ensimmäinen esitys lain muuttamisesta. Nyt lähes kymmenen vuotta myöhemmin lakimuutoksia hyväksyttiin. Uuden translain muutokset koskevat muun muassa oikeudellisen ja lääketieteellisen prosessin erottamista, lisääntymiskyvyttömyyden vaatimuksen poistamista sekä oikeudellisen sukupuolen vahvistamisen muuttamiskäytänteitä.¹

Tässä Pro gradu -työssä tarkastelen tosi-tv-tähdestä tehtyä mediasisältöä. Valitsin tutkittavaksi tapaukseksi Suomen julkisuuteen tosi-tv-ohjelma Big Brother Suomi 2022:n myötä nousseen Sofia Tuomolan. Hän on taloon ensimmäisten joukossa saapunut, 27-vuotias transnainen². Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella mitä media on hänestä nostanut esiin ja mitä merkityksiä nämä nostot luovat.

Valitsin tarkasteltavaksi televisio-ohjelmassa esiintyneen henkilön, sillä television sisällöt, kuten media laajemminkin, kuvaavat ympärillä olevaa yhteiskuntaa ja kulttuuria. Näin myös muutokset ihmisten ajattelussa ja laajemmin koko kulttuurissa on vahvasti nähtävissä mediassa.³ Televisiossa myös usein käsitellään yhteiskunnallisesti uusia ja vaikeita aiheita. Erityisesti tosi-tv-kentällä, jossa provokatiiviset aiheet nostetaan keskiöön katsojamäärien nousun toivossa.⁴

Mediaa laajasti tutkinut filosofian tohtori ja televisiotieteen dosentti Veijo Hietala on teoksessaan *Media ja suuret tunteet* (2007) todennut nykyisen median olevan murroskohdassa kohti laaja-alaista elämyskulttuuria, jota hän kutsuu uusromantiikaksi. Termillä hän viittaa median muuttuvan romantiikan ajan kirjallisuuden tyyliseksi eli vahvasti tunteita korostavaksi sisällöksi. Hietalan mukaan muutos perustele nykyistä viihteellistynyttä mediakulttuuria, joka näkyy muun muassa juorumedian ja tosi-tv:n suosion kasvuna.⁵

¹ Valtioneuvosto 2022, HE 189/2022.

² Ruutu 4.9.2022.

³ McIntyre 2017, 87–103.

⁴ Tuomi 2018, 70–71.

⁵ Hietala 2007, 6–7.

Hietalan pohdinta kohdistuu kattavasti tämän tutkimuksen aiheeseen ja tarkasteltavaan materiaaliin. Näin ollen olen valjastanut hänen teoriansa aineistosta tekemiäni huomioiden perustelemisen tueksi. Keskityn erityisesti Hietalan teoriaan tirkistelyn vetovoimasta sekä tosi-tv:n monimuotoisuudesta ja sen kasvaneesta suosiosta. Näihin teemoihin pyrin tuomaan omalla pohdinnallani uusia näkökulmia muun muassa yhdistämällä aiheeseen sukupuolen ja seksuaalisuuden merkityksen.

Oma kiinnostukseni sukupuoleen liittyvistä teemoista alkoi jo kandidaatin tutkielman teon yhteydessä. Kyseisessä työssä tarkastelin seksuaaliterveyden esiintymistä sosiaalisessa mediassa. Kiinnitin erityisesti huomiota siihen, miten seksistä puhutaan.⁶ Aihe oli laaja ja mielenkiintoinen, joten sen tarkastelun jatkaminen tuntui luontevalta. Saadakseni lisää pohjatietoa suoritin sukupuolentutkimuksen perusopinnot, joiden myötä löysin uusia kiinnostavia teemoja tarkasteltavaksi. Erityisesti mieleeni jäi sukupuolivähemmistöt ja heihin liitetyt yhteiskunnalliset asenteet.

Mediatutkimuksen lisäksi tutkimukseni kiinnittyy siis sukupuolentutkimukseen viitekehykseen. Sukupuolentutkimus on monitieteinen ala, jossa ollaan kiinnostuneita sukupuolen vaikutuksesta yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja historiallisiin ilmiöihin. Tutkimuksen lähtökohtana nähdään olevan ajatus kaiken tiedon syntymisestä ja tuottamisesta kulttuurisissa ja sosiaalisissa suhteissa. Tämän myötä tietoon nähdään vaikuttavan vahvasti muun muassa konteksti.⁷ Tiedon laajempi lähtökohta ja vallitsevat normit on pyritty huomioimaan tässäkin tutkimuksessa laaja-alaisesti.

Kirjallisuuden professori Sanna Karkulehto tarkastelee teoksessaan Seksien mediamarkkinat (2011) nykyisiä mediakulttuurin ilmiöitä sukupuolentutkimuksen näkökulmasta. Karkulehto tarkastelee seksuaalisuutta erityisesti median markkinoitumisen yhteydessä. Markkinoituessa huomio kiinnittyi sen tuottavuuteen, jonka tähden aihevalinnoissa keskityttiin tunteiden nostatukseen.⁸ Karkulehdon pohdinnassa on siis nähtävissä sama Veijo Hietalan nimeämä uusromantiikka. Sisältöjen motiivit muuttuivat ja näillä muutoksilla pyrittiin lisäämään media-aineistojen kuuntelu-, näyttö- tai lukemiskertoja.

Markkinoivaksi temaksi nousi markkinoitumisen yhteydessä seksi ja seksuaalisuus, joita voitiin käyttää sisältöinä hyvin erilaisissa mediatuotteissa. Vaikka kuvasto lisääntyi

⁶ Pajunen 2020.

⁷ Liljeström 2004, 9–12.

⁸ Karkulehto 2011, 230–235.

huomattavasti, ihmisten mielipiteiden kahtiajako säilyi. Tämä kielletyn ja halutun välillä toimiminen on pitänyt seksuaalisuuden kuvaston mediassa nykypäivään asti. Eikä muutoksia tähän ole näkyvissä.⁹ Tätä sukupuolentutkimuksen teemoja käsittelevää median innostumista pyrin tutkimuksessa kuvailemaan.

Näistä lähtökohdista tuntui luontevalta lähteä etsimään tutkimusaihetta median kentältä. Mieleeni nousi televisio-ohjelmissa näkyneet henkilöt, joita tarkastellessa myös tarkastelun ajankohtaisuus olisi huomioituna. Mielenkiintoni kohdistuessa vähemmistöihin lähdin fiktiivisten ohjelmien sijaan tositelevisio-ohjelmien pariin, joissa esiintyy oikeat ihmiset. Näin sain myös rajattua pois fiktiivisille ohjelmille olennaisen juonen kulkuun liittyvän liioittelun.

Päädyin valitsemaan tarkasteltavaksi Big Brother Suomi 2022 –tosi-tv-ohjelman asukkaan Sofia Tuomolan. Sofia Tuomola on 27-vuotias Naantalista kotoisin oleva transnainen. Hän työskentelee yrittäjänä sosiaalisen median parissa, DJ:nä sekä seksityöntekijänä. Tällä hetkellä hän asuu Iso-Britannian Manchesterissa, jossa hän on muun muassa opiskellut vaatealan maisterintutkinon. Sosiaalisen median yrittäjänä, hän on pyrkinyt jakamaan arkeaan avoimesti erityisesti transsukupuolisuuteen liittyvissä asioissa. Sofia on kertonut tulevaisuuden tavoitteekseen muun muassa ostaa oman asunnon seksityöllä ansaitsemillaan rahoilla. Pidemmän ajan uratavoitteena hänellä on keskittyä DJ-uraansa.¹⁰

Heti alkuun on varmasti hyvä mainita tiedostavani tositelevisio-formaattien näyttävän leikattua ja tarkoin valikoitua sisältöä. Materiaalia leikkaamalla voidaan sisällöstä valita huomiota herättävimmät sisällöt ja näin luoda osallistujista haluttua kuvaa. Vaikka osallistujat ovat oikeita ja aitoja henkilöitä, ohjelma ei välttämättä näytä heistä heidän haluamaansa kuvaa vaan jotain sellaista, jolla on ohjelmalle suurin arvo, esimerkiksi katsojalukujen nostamisessa. Voidaan siis puhua tuotetuista hahmoista.¹¹

Tässä tutkimuksessa tarkastelen siis Sofia Tuomolaa Big Brother –ohjelman luomana tuotettuna hahmona, jonka tähden tulen jatkossa käyttämään hänestä termiä BB-Sofia. En tule tarkastelemaan häntä ohjelman ulkopuolella, joten kaikki tarkasteluni keskittyy ohjelman valitsemiin sisältöihin, joista media on kirjoittanut. Tämän rajauksen olen tehnyt pääosin eettisistä syistä. Rajauksella voin keskittää tarkasteluni median tekemisiin enkä näin kohtaa esimerkiksi anonymisointia, henkilötietojen käsittelyä tai haastavimpia ihmisen tutkimiseen

⁹ Karkulehto 2011, 230–235.

¹⁰ Ilta-Sanomat 4.9.2022.; Stara 5.9.2022.

¹¹ Hautakangas 2005, 153.

kohdistuvia tutkimuseettisiä kysymyksiä. Palaan tutkimuseettisiin pohdintoihini tarkemmin tutkimuksen myöhemmissä vaiheissa.

Tutkimusaineistoni koostuu BB-Sofiaa käsittelevistä uutisista ja Big Brother –formaatin rinnakkaisaineistona toimivasta BB-podcastista. Uutiset on kerätty ilta- ja viihdelehdistä sekä Big Brother Suomi – ohjelman julkaisijan Nelonen Median hallinnoimasta suoratoistopalvelu Ruudusta. Saadakseni aineiston käsiteltävän kokoiseksi olen rajannut pois aineiston, joka käsittelee Big Brother –peiliin liittyviä teemoja. Kaikki aineisto on kerätty ohjelman esitysten aikaan eli syksyllä 2022.

Tulen tarkastelemaan aineistoa laadullisen tutkimuksen kontekstissa. Siinä tarkasteltavana ovat merkitykset, jotka syntyvät kohteena olevan ilmiön antamassa yhteydessä.¹² Aineistoa tulen käsittelemään aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin. Tämän tutkimusmenetelmän tarkoituksena on muodostaa yksinkertaistettu näkemys aineistosta. Tarkastelussa keskitytään sanojen tarkastelun sijaan, siihen mistä aiheista aineisto kertoo.¹³ Tulen avaamaan käytettyjä menetelmiä sekä niiden avulla aineiston analysointia tarkemmin luvussa kolme.

Seuraavassa luvussa tulen esittelemään tutkimusaiheeni tarkemmin. Keskitän esittelyn ensin laajemmin median merkityksen kasvuun, jonka jälkeen siirryn tosi-tv:n tarkasteluun.

Viimeistelen tutkimusaiheen esittelyn avaamalla tarkemmin Big Brother –formaattia.

Tutkimuksen kolmas luku tuo esiin tutkimuksen toteutuksen. Luvussa esittelen käytetyn tutkimusmenetelmän, tutkimusaineiston sekä avaan analyysin etenemistä kohta kohdalta.

Luvussa neljä kuvaan tutkimustuloksia, jotka vastaavat ensimmäiseen tutkimuskysymykseen:

Mitä media BB-Sofiasta nostaa esiin. Tätä seuraa luku viisi, joka puolestaan vastaa toiseen tutkimuskysymykseen: Mitä merkityksiä nämä nostot luovat. Tutkimukseni päättyy

loppulukuun, joka sisältää johtopäätösten lisäksi tutkimuksen eettisyyden ja luotettavuuden tarkastelua sekä pohdintaa jatkotutkimuksen kannalta kiinnostavista näkökulmista.

¹² Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 156–157, 160.

¹³ Tuomi & Sarajärvi 2018, 108, 117, 122–127.

2 Mediasisältö muokkaamassa maailmankuvaa

Medioiden jatkuva läsnäolo länsimaisessa kulttuurissa on nykypäivänä kiistatonta. Mediaa on yksittäisten välineiden lisäksi koko joukkoviestintä, johon kuuluu sen toiminnan sosiaaliset ja yhteisölliset tavat. Tämän ajatuksen myötä voidaan puhua maailman medioitumisesta. Tällä tarkoitetaan, että kokemuksemme, tietomme, ymmärryksemme ja koko todellisuutemme rakentuu median kautta.¹⁴

Median vaikutusvalta on myös historiaa tarkastellessa kasvanut kasvamistaan. Yhtenä merkittävänä teknologisena muutoksena voidaan pitää muun muassa television siirtymistä laajemmin yksityiskäyttöön, perheiden olohuoneisiin 1960-luvulla¹⁵. Televisio toimi uutisten lähettäjänä mahdollistaen myös viihteen hiljattaisen siirtymisen tekniseen muotoon. Ohjelmien kirjon kasvaessa myös erilaiset saippuasarjat ja dokumentit löysivät uuden alustan televisiosta.¹⁶

Televisio-ohjelmien skaala kasvoi kasvamistaan, jolloin myös television rooli vapaa-ajan viettotavoissa sai yhä suuremman roolin. Television ääressä vietettiin koko ilta yhdessä läheisten kanssa. Televisio, mediatuotteiden edelläkävijänä, kuvasi muun populaarikulttuurin tavoin vallalla olevaa yhteiskuntaa.¹⁷ Median aseman kasvaessa sen rooli muuttui kasvattavasta sääntelystä kohti markkinoitumista. Tämä näkyy muun muassa mediaesitysten houkuttelevuuden korostumisella ja laajemmin median viihteellistymisellä.¹⁸

Mediaa laajasti tutkinut filosofian tohtori ja televisiotieteen dosentti Veijo Hietala onkin teoksessaan *Media ja suuret tunteet* (2007) todennut nykyisen olevan murroskohdassa kohti laaja-alaista elämyskulttuuria, jota hän kutsuu uusromantiikaksi. Termillä hän viittaa median muuttuvan romantiikan ajan kirjallisuuden tyylliseksi eli vahvasti tunteita korostavaksi sisällöksi. Hietalan mukaan tämä muutos perustelee nykyistä mediakulttuuria, joka suuntaa yhä enemmän viihteellistymiseen.¹⁹

¹⁴ Nieminen & Pantti 2004, 15–17.

¹⁵ Nieminen & Pantti 2004, 19.

¹⁶ Hietala 2007, 46–50.

¹⁷ Hietala 2007, 46–50.

¹⁸ Nieminen & Pantti 2004, 22–24.

¹⁹ Hietala 2007, 6–7.

Ohjelmien aiheet ja sisällölliset merkitykset kumpusivat yhä vahvemmin yhteiskunnasta, sillä sisältöjä tehtiin mahdollisimman suuren voiton tahdossa. Kasvatuksellisen ja virallisen sisällön sijaan nämä uudet sisällöt pystyivät luomaan täysin erilaisen yhteyden katsojiinsa. Katsojat pystyivät esimerkiksi samaistua ohjelman hahmoihin tai vihata hahmoja, jopa tiedostamattaan. Tällainen tunteiden nostatus nähtiinkin yhtenä markkinoitumisen myötä uudistuneiden sisältöjen päätavoitteena²⁰.

2.1 Tosi-tv

Jo 1990-luvulta asti suuresti yleisöä on puhuttanut tavallisia ihmisiä ja todellista elämää kuvaava todellisuustelevisio eli tutummin tosi-tv (eng. reality television). Tosi-tv-kenttä on nykyään todella laajalle levittänyt, jonka tähden sen määrittely on erittäin vaikeaa. Useat tutkijat käyttävät määrittelyissään erilaisia luokitteluita, joiden avulla voidaan yksinkertaistaen nähdä kaikki tosi-tv:n alalajit.

Veijo Hietala on ryhmitellyt alaluokiksi piilokameraohjelmat (ohjelmat, joissa kuvattavat eivät tiedä olevansa kuvattavana), paikan päällä -taltioinnit (ohjelmat, joissa seurataan esimerkiksi jonkun työpäivää), rekonstruktiot (ohjelmat, joissa todellisia tapahtumia esitetään uudestaan näyteltyinä) ja lavastetut todellisuudet (ohjelmat, joissa tilanteet luodaan kameroita varten). Viimeisin luokka on laajin, sillä siihen voidaan nähdä kuuluvan esimerkiksi talkshow:t, erilaiset kilpailut ja selviytymiseen liittyvät haasteet.²¹ Tämän määritelmän mukaan tarkasteltava formaatti Big Brother voitaisiin sijoittaa lavastetun todellisuuden alaluokkaan, sillä kyseessä on ohjelmaa varten luotu alue ja selviytymiskilpailumainen tilanne.

Toisaalta Big Brotherin voidaan nähdä sekoittavan viihteen ja dokumentin tyyliä, sillä kaikki hetket dokumentoidaan kuitenkin korostaen viihteellisiä hetkiä. Formaatti sijoittuu myös vahvasti viestinnätutkija Juha Aarikan luomaan sosiaalisen kilpailun tyyliin. Tyyliin yhdistellään kilpailullista ohjelmaa, jonka pääosassa on sosiaaliset suhteet.²²

²⁰ Nieminen & Pantti 2004, 22–25.

²¹ Hietala 2007, 69–70.

²² Aarikka 2004, 8–9.

Mediakulttuurin tutkija Mikko Hautakangas tosin määrittelee tosi-tv:n lajityypittelyn sijaan enemmänkin sisällöllisenä tekijänä, joka hallitsee ohjelmaa²³. Nämä muutamat esimerkit tosi-tv:n määrittelystä kuvaavat mielestäni hyvin sen levinneisyyttä ja määrittelyn vaikeutta. Tässä tutkimuksessa kiinnostukseni ei tämän enempää kohdistu tosi-tv-kentän määrittelyyn tai Big Brotherin sijoittumiseen tosi-tv-kentällä, joten totean tutkimuksen kontekstissa tosi-tv:n olevan suppeasti todellisia ihmisiä kuvaavaa viihdyttämistarkoitukseen luotua sisältöä.

Tosi-tv tarkoitus ei varsinaisesti ole yhteiskunnallinen, mutta on huomioitava kaiken mediassa esitetyn kertovan sen hetkisestä yhteiskunnasta, asenteista ja arvoista. Yhtä aikaa nämä samat mediaesitykset kuitenkin osaltaan muovaavat näitä ajankuvia. Median voidaankin vaikuttavuudellaan ajatella kuuluvan osaksi yhteiskunnallisia valtaapitäviä järjestelmiä.²⁴ Mediasisällöillä, kuten tosi-tv-ohjelmilla, voidaan siis nähdä olevan vaikutusta ihmisiin. Tosi-television kohdalla sen vaikutus yhteiskuntaan ja yhteiskunnan vaikutus ohjelmiin voidaan nähdä ohjelmien teemojen ja osallistujavalikoinnin myötä. Niiden kuvatessa vallalla olevan yhteiskunnan tilaa.

Vaikka kyse on “tosi”-tv:stä, on muistettava sen olevan todellisuuden sijaan tuotettua sisältöä. Kuvatut henkilöt ovat erikseen valittuja ja jokainen näytettävä jakso on erikseen leikattu. Katsojalukujen ja tunteiden herättämiseksi ohjelmien osallistujiksi usein valitaan hyvin erilaisia ihmisiä, erilaisista lähtökohdista. Henkilön on oltava “tavallinen” ja samalla omattava jotain kiinnostavaa tuotavaksi ohjelman sisältöön. Tällaisilla osallistujavalinnoilla pyritään varmistamaan mahdolliset mielipiteitä herättävät keskustelut, joita ohjelma menestyäkseen kaipaa.²⁵

Psykologian tutkijoiden Stephanie Frybergin ja Sarah Townsendin (2008) mukaan sukupuolen ja seksuaalisuuden representaatiot ovat lisääntyneet merkittävästi mediakulttuurissa. Erityisesti juuri vähemmistöryhmille nämä lisääntymisen myötä myös monipuolistuneet esitykset ovat todella merkittäviä. Jokainen ihminen peilaa jollain tavalla itseään mediassa näkyviin sisältöihin, jolloin niiden monipuolinen olemassaolo on yksilölle tärkeää. Vähemmistöjä kuvaavien representaatioiden lisääntyessä myös yksittäisten esitysten

²³ Hautakangas 2005, 152.

²⁴ Karkulehto 2011, 26.

²⁵ Hautakangas 2005, 158.

merkitys laskee.²⁶ Tämä voi osaltaan helpottaa esimerkiksi sukupuolivähemmistöön kuuluvan huolta vallitsevaan yhteiskuntaa kuulumisesta tai oman identiteetin kokemisesta.

Kirjallisuuden professori Sanna Karkulehto on tarkastellut nykyisiä mediakulttuurin ilmiöitä sukupuolen näkökulmasta teoksessaan *Seksin mediamarkkinat* (2011). Hän käsittelee seksuaalisuutta ja sukupuolta erityisesti edellä mainitun median markkinoitumisen yhteydessä.²⁷ Näen Karkulehdon tarkastelun yhdistyvän voimakkaasti Veijo Hietalan tarkastelemaan uusromantiikkaan ja sen painottamaan tunteiden valjastamiseen. Karkulehto kuitenkin havaitsee median keskittyvän sukupuolen kuvausten kohdalla voimakkaasti seksiin ja seksuaalisuuteen. Näistä teemoista saadaan monenlaista sisältöä erityisesti juuri tunteiden ja viihteellisyyden nostatukseen.²⁸

Populaarikulttuurin ja median tutkija Juha Herkmanin (2001) mukaan mediassa sukupuolen ja seksuaalisuuden kuvaus on kuitenkin jäänyt vahvasti stereotyyppien tasolle²⁹. Stereotyyppillä tarkoitetaan tiettyihin ihmisryhmiin tai asioihin kohdistettua yleistystä. Yleistyksset ovat useimmiten ehdottomia, perusteettomia ja jopa negatiivisiakin tyypittelyjä, jotka liittyvät vahvasti yhteiskuntaan kuulumiseen. Seksuaalisuuden kohdalla yleinen stereotyyppi on esimerkiksi liioitellun feminiininen homomies.³⁰

Stereotyyppien muuttaminen ei ole yksinkertainen, saati nopea prosessi. Tosi-tv-ohjelmilla voidaan nähdä olevan rooli muutoksen vauhdittamisessa muun muassa osallistamalla eri lähtökohdista olevia ihmisiä ohjelmiinsa. Toisaalta elokuva- ja tv-käsikirjoittajat Are Nikkinen ja Anders Vacklin (2012) ovat todenneet joidenkin ohjelmien tarkoituksella luovan hahmoista stereotyyppisiä, esimerkiksi leikkaamalla kuvattua sisältöä. He olettavat joidenkin yleistettyjen hahmokuvausten olleen jo käsikirjoitusvaiheessa valittuja, joihin vain valitaan oikeanlainen henkilö “näyttelemään” tätä stereotyyppiä.³¹ Näin ollen medialla voidaan nähdä olevan kyky vaikuttaa tarkoituksenmukaisesti sisältöön, jota kuluttajille tarjotaan.

Onko vähemmistön edustajien valikoiminen osaksi provosoimaan tarkoitettua tosi-tv-ohjelmaa sitten eettisesti hyväksyttävä? Heidän osallistamisensa tavoitteena voidaan ajatella olevan katsojien tietoisuuden lisääminen ja toiseuden stigman vähentäminen. Toisaalta, kun

²⁶ Fryberg & Townsend 2008, 178.; Nieminen & Pantti 2004, 124–125.

²⁷ Karkulehto 2011, 230–235.

²⁸ Karkulehto 2011, 230–235.

²⁹ Herkman 2001, 377.

³⁰ Nieminen & Pantti 2004, 126–128.

³¹ Nikkinen & Vacklin 2012, 321–322.

ohjelman tavoitteena on tehdä provosoivaa sisältöä niin todellisuudessa formaatti saattaa hyväksikäyttää erilaisuutta ja täten vahvistaa jo olemassa olevaa asennetta normista poikkeavuuteen.³² Nikkisen ja Vacklinin pohdintojen perusteella syyn voidaan nähdä olevan enemmän jälkimmäinen.

Tätä negatiivista pohdintaa on jo aikaisemmin viihdeteollisuudessa kutsuttu tokenismiksi. Se viittaa juuri ajatukseen siitä, että vähemmistöjen esittämisen tarkoituksena on luoda ohjelmasta edistysellisempi ja hyväksyvämpi kuva. Tämä on hyvä esimerkki, siitä kuinka viihdeteollisuus saattaa itsekkäästi käyttää hyväksi yksilöiden erilaisuutta.³³ Vähemmistön edustajan osallistaminen saattaa siis olla vain oman formaatin egon pönkittämistä vähemmistön kustannuksella.

2.2 Big Brother –formaatti

Tarkasteltavana on transsukupuolinen henkilö, joka työskentelee seksityöntekijänä. Vain näiden kahden esiin tuodun tiedon perusteella hänen voidaan ajatella olevan puhuttava osallistujavalinta provokatiivisuutta tavoittelevaan todellisuutta kuvaavaan ohjelmaformaattiin, Big Brotheriin. Big Brother on Alankomaissa vuonna 1999 luotu tosi-tv–formaatti, jonka on nähty osittain perustuvan George Orwellin romaaniin Vuonna 1984. Romaanissa kuvataan totalitaarista yhteiskuntaa, jota muuan Isoveli valvoo yksityisyyttä tai rauhaa antamatta.³⁴

Romaani kuvaakin hyvin formaattia, sillä sen ajatus perustuu täysin muusta maailmasta eriytetyllä rakennetulla alueella kilpaileminen toisilleen tuntemattomien ihmisten välillä. Aluetta ja osallistujia kuvataan ympäri vuorokauden, josta parhaat palat leikkaamalla rakennetaan tosi-tv–ohjelma ulkomaailmalle. Osallistujat eivät ohjelman kauden aikana saa poistua alueelta tai olla muuten yhteydessä ulkomaailmaan. Heitä ohjaa Big Brother, joka muun muassa antaa heille ohjelman edetessä erilaisia haasteita ja tehtäviä, joista osallistujia onnistumisensa mukaan palkitaan tai rangaistaan. Kilpailun voittajaksi valitaan taloon viimeiseksi jäänyt osallistuja, joka palkitaan rahapalkinnolla.³⁵

³² Tuomi 2018, 71.; McIntyre 2017, 90–91.

³³ Tuomi 2023, 83.

³⁴ Nikkinen & Vacklin 2012, 307.

³⁵ Bignell 2005, 20.

Formaatti sai heti alkaessaan osakseen valtavaa suosiota, jonka myötä formaattia adaptoitiin moniin maihin ympäri maailmaa³⁶. Suomessa Big Brotheria on tuotettu jo 15 kautta, joista viimeisimmän osallistujia on nyt tarkasteltavana. Kuten ohjelman kuvauksesta voidaan päätellä, on ohjelmalla paljon viihdearvoa erikoisine yksityiskohtineen. Sen sensaatiomaisuus on varmasti syynä sen suureen suosioon. Tämä ei kuitenkaan ole ihme, kun ohjelmaa pohtii Veijo Hietalan luoman näkökulman eli tirkistelyn näkökulmasta. Big Brother on tirkistelyä parhaimmillaan, sillä osallistujia kuvataan ympäri vuorokauden. Siis myös silloin, kun heillä ei ole tehtävää. Parhaimmillaan osallistujien tekemättömyys ja sen aiheuttamat keskustelut puhuttavatkin siinä määrin, että niiden sisällöt siirtyvät myös uutismediaan ja lehtiin levittyen yhä laajemmalle yhteiskuntaan.³⁷

Big Brother on siis yksi maailman suosituimmista ja laajimmalle levinneistä tositelevisio-ohjelmista. Sen myötä ohjelman rooli myös yhteiskunnan marginaalissa elävien ihmisten esittämisessä on ollut suuri.³⁸ Erilaiset ihmiset on valittu tositelevisio-ohjelmaan, sillä heidän erilaisuutensa tai kärkkäät mielipiteet herättävät jonkinlaisia tunteita ruudun toisella puolella.

Mediatutkija Veijo Hietala on todennut nykyisen kulttuurin ja median keskittyvän nykyään yhä enemmän tunteisiin. Tunteita koetaan voimakkaammin ja ne myös näytetään.³⁹ Kun erilaisia ihmisiä, mielipiteitä ja lähtökohtia laitetaan pieneen tilaan elämään yhdessä, kuten Big Brother –taloon, ei ole ihme, että tunteet nousevat pintaan. Televisio-ohjelmissa tunteellisuus tuoteistetaan tilanteiden dramatisointeina, kohtausten leikkaamisella ja sensaatiomaisten nostojen korostamisella⁴⁰.

Televisiotuotannot siis pyrkivät esimerkiksi osallistujavalikoinnilla nostattamaan tunteita kuvauksissa. Nämä pienetkin tunnepurkaukset valjastetaan ohjelmaan, jolloin tunteita saadaan herätettyä myös katsojissa. Yksilön tasolla tämän voidaan nähdä olevan todella raadollista, sillä tuotannoilla on mahdollisuus näyttää yksilön reaktio ja tunne juuri haluamallaan tavalla. Kun nämä reaktiot ja keskustelut nostetaan ruudulle, muodostuu myös lehdistölle tilaisuus tarttua tilanteeseen ja osallistua tunteellisuuden tuoteistamiseen. Kun lehdistöllä on sama tavoite – tunteiden herättäminen ja katsojamäärien kasvu – on täydellinen symbioosi saanut

³⁶ Hill 2002, 324–327.

³⁷ Hautakangas 2005, 150.

³⁸ Bignell 2005, 20.

³⁹ Hietala 2007, 15–16.

⁴⁰ Nichols 2001, 15.

alkunsa. Televisiossa näytetyt kohua herättävät sisällöt nostetaan vielä uudestaan lehdistön toimesta esiin, joka puolestaan lisää televisio-ohjelman näkyvyyttä ja nostattaa kohua.⁴¹

Tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella millaista kuvaa media on luonut BB-Sofiana tunnetusta – avoimesti transsukupuolisesta seksityössä toimivasta – mediapersoonasta. Tuodakseni tulokset laajempaan kontekstiin tarkastelen nostojen merkityksiä ja sisältöjä. Tutkimus keskittyy vain yhteen henkilöön, joten lähestymistapana on tapaustutkimus. Avaan tutkimusstrategiaa sekä -menetelmiä perusteellisesti seuraavassa alaluvussa.

Tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää tutkittava tapaus todellisessa kontekstissa. Sen myötä pyrin kuvaamaan yhteiskunnan tämänhetkistä käsitystä aiheesta. Tapauksen valinnalla olen halunnut nostaa esiin vähemmistöjen asemaa ja erilaisuuden näkymistä sekä sen kuvaamista kulttuurissamme. Median näkökulmasta tapauksen esiin tuomia teemoja voidaan pitää erilaisuutensa ja eksoottisuutensa näkökulmasta erittäin myyvinä⁴².

Seuraavassa luvussa käyn läpi tutkimuksen toteutusta. Tuon esiin tutkimussuuntauksen ja aineiston käsittelyn menetelmät. Tämän lisäksi avaen yksityiskohtaisemmin tutkittavaa tutkimusaineistoa ja sen hankintaa. Selostan myös aineiston analyysiä vaihe vaiheelta, jotta tutkimuksen teon vaiheet ovat mahdollisimman läpinäkyviä.

⁴¹ Tuomi 2018, 71.

⁴² Karkulehto 2006, 128.

3 Tutkimuksen toteutus

Tässä luvussa esittelen tutkimukseni toteutusta. Tuon esiin tutkimussuuntauksen sekä aineiston analysoinnissa käytetyn tutkimusmenetelmän. Tämän jälkeen avaan tutkittavaa aineistoa sekä sen hankintaa. Viimeisessä alaluvussa käyn läpi aineiston analyysin askel askeleelta.

3.1 Tutkimusmenetelmän esittely

Tämä tutkimus on laadullinen tutkimus, jossa tarkastelen median tekemiä nostoja tosi-tv-ohjelmaan osallistuneesta BB-Sofiasta sekä niiden merkityksiä. Laadullisessa tutkimuksessa tarkoitus on kuvailla todellista elämää ihmisläheisesti. Tarkasteltavana ovat ne merkitykset, jotka syntyvät kohteena olevan ilmiön antamassa kontekstissa. Tuloksiksi määräytyvät ihmisten kokemusten luoneet merkitykset, eivätkä niinkään esimerkiksi ilmiöiden syy-seuraus-suhteet, kuten määrällisissä tutkimuksissa.⁴³

Tutkimukseni määrittyy tapaustutkimukseksi (eng. case study research), sillä keskityn tarkastelemaan yhtä julkisuudessa esiintyvää henkilöä. Tapaustutkimuksessa oleellista on yhden rajatun aiheen tarkasteleminen ilman pyrkimystä yleistyksien luomisesta. Laajemmat merkitykset syntyvät, mikäli tuloksilla voidaan osoittaa olevan näitä laajempia merkityksiä ja siten yleistettävyyttä.⁴⁴

Laadullinen tutkimus voi olla aineisto- tai teorialähtöistä riippuen tutkimuksesta.

Aineistolähtöisyydellä tarkoitetaan, että aineistoa tarkastellaan ilman ennaltamääriteltyjä teorioita. Teoreettisuus liitetään tutkimukseen vasta aineiston tuloksien analysoinnissa.⁴⁵

Tutkimuksessa tarkastelen aineistoa aineistolähtöisesti, sillä nostin aineistosta keskeiset teemat ja asiat, ilman etukäteen määriteltyjä teemoja ja tavoitteita. Pyrin tarkastelemaan aineistoa mahdollisimman objektiivisesti, jonka tähden kyseenalaistin syntyneitä tuloksia palaamalla aineiston pariin analysoidessa.

⁴³ Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 156–157, 160.

⁴⁴ Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 130–131.

⁴⁵ Tuomi & Sarajärvi 2018, 108, 117, 122–127.

Tutkimusmenetelmäni on sisällönanalyysi, jolla tarkoitetaan aineiston esiin tuomien asioiden, aiheiden ja teemojen analysointia. Aineistosta ei siis tarkastella kielellisiä muotoja tai yksittäisiä termejä, vaan laajemmin tekstin sisältöä ja merkitystä. Analysointi jaetaan yleensä kolmeen osaan: aineiston pelkistämiseen, aineiston ryhmittelyyn ja aineiston käsitteellistämiseen.⁴⁶ Kuvaan analysoinnin osia kuviossa 1.

Kuvio 1: Laadullisen sisällönanalyysin osat.

Avaan hieman tarkemmin analysoinnin osia, jotka toimivat aineiston analysoinnin pohjana. Aineiston pelkistämisen tarkoituksena on etsiä oleelliset sisällöt, merkitä ja lopulta tiivistää ne. Ryhmittelyssä tarkastellaan pelkistettyä aineistoa, joka pyritään samankaltaisuuksien yhdistelyllä saattaa helpommin ymmärrettäväksi ja käsiteltäväksi.⁴⁷ Tässä analyysin kohdassa jouduin palaamaan empiirisen aineiston pariin useasti, sillä laadulliselle tutkimukselle tyypilliseen tapaan tutkimuksen fokus tarkentui⁴⁸. Viimeistelin sisällönanalyysin yhdistelemällä ryhmitellyille luokille vielä täydentävät yläluokat, joille loin lopuksi yleiskäsitteet⁴⁹.

Huomioitavaa on, että pelkistäminen, ryhmittely ja käsitteellistäminen eivät yksinään riitä aineiston analysoinniksi. Ne toimivat nimensä mukaisesti aineiston käsittelyn tutkimusmenetelmänä. Näiden lisäksi tutkijan tulee itse tuottaa pohdintaa ja johtopäätöksiä aikaisemmin tehdystä analyysistä. Näillä päätelmillä vastataan myös tutkimuskysymyksiin.⁵⁰

⁴⁶ Tuomi & Sarajärvi 2018, 108, 117, 122–127.

⁴⁷ Tuomi & Sarajärvi 2018, 122–127.

⁴⁸ Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 160.

⁴⁹ Tuomi & Sarajärvi 2018, 122–127.

⁵⁰ Tuomi & Sarajärvi 2018, 127.

Itse tuotetun pohdinnan avulla johtopäätökset pyritään tuomaan laajempaan kontekstiin. Edellä avatut analyysikeinot toimivat siis viimekädessä vain apuna johtopäätösten luomisessa.

3.2 Tutkimusaineisto ja sen hankinta

Tutkimusaineisto koostuu BB-Sofiaa käsittelevistä uutisista, jotka keräsin syksyn 2022 aikana. Aineisto sisältää valtamedian sekä Big Brother Suomi –ohjelman itse luomaa uutissisältöä. Formaatin julkaisemat uutiset olen kerännyt Nelonen Median suoratoistopalvelu Ruudusta. Nämä sisällöt löysin alun perin Big Brother Suomen internetsivuilta, jolla kuitenkin valitettavasti näkyy vain uusimmat uutiset. Näin ollen keräsin kaikki tuotannon luomat uutissisällöt Ruudusta, josta ne löytyvät sekä teksti- että videoversioina. Olen rajannut tutkimuksen käsittelyn keskittymään sisältöön ja sen merkityksiin, jolloin en ole kiinnostunut videoversioiden tarjoamista eleiden ja ilmeiden tarkastelusta.

Valtamedian uutiset etsin hakukone Googlesta hakusanalla BB-Sofia. Valikoin uutiset satunnaisesti ensimmäisten viiden Googlesivun joukosta. Satunnaisella valitsemisella pyrin varmistamaan tulosten yleistettävyyttä⁵¹. Aineiston määrää rajatakseni valitsin yhden uutisen per ohjelman ajankohtainen aihe. Sekä valtamedian että Ruudun sisällöistä valikoin tarkasteluun vain uutiset, jotka käsittelevät BB-Sofiaa.

Huomionarvoista on myös mainita, että kaikki tarkastelun alla oleva aineisto on verkossa julkaistu. En siis tarkastele fyysisiä lehtiartikkeleita vaan valmista verkkomuotoista media-aineistoa. Tämä kiinnittää tutkimuksen vahvasti myös omiin opintoihini digitaalisen kulttuurin parissa. Valmista, julkista aineistoa tutkittaessa myös tutkimuseettiset kysymykset liittyen aineiston käyttöön ovat helpommin hallittavissa. Tarkemmin tutkimuseetiikkaan tulen palaamaan tutkimuksen myöhemmissä vaiheissa.

Tutkimusaineistoni koostuu 40 uutisesta, joista 11 kappaletta on Big Brother Suomi –ohjelman omia uutisia ja 29 kappaletta on ilta- ja viihdelehtien uutisia. Tarkasteluun valitut uutiset ovat useiden eri ilta- ja viihdelehtien julkaisemia. Julkaisijat satunnaisessa järjestyksessä ovat Iltalehti, Seiska, Como, Suomi24, Hymy, Ilta-Sanomat, MTV uutiset, Stara, Gekkonen, Metropoli.net ja Uutisankka. Julkaisijoiden levittäytyminen näinkin laajasti

⁵¹ Holopainen & Pulkkinen 2015, 31.

tämän kokoisessa aineistossa kuvaa tutkittavan henkilön saamaa mediahuomiota ja sen laajuutta.

Tarkastin aineiston keruun yhteydessä, minkä mediayhtiö alaisina yllä mainitut lehdet julkaisevat. Tämän tein selvittääkseni ovatko lehden sisällöt formaatin tuottamia vai ei. Konkreettisesti tarkistin, etteivät lehdet ole saman konsernin alaisia kuin Big Brother Suomi. Big Brother on Nelonen median luomaa sisältöä⁵². Nelonen media kuuluu Sanoman konserniin, johon kuuluu myös muun muassa Iltasanomat⁵³. Aineistossani on yksi Iltasanomien uutinen, ja siinä esitellään BB-Sofiaa formaatin antaman esimateriaalin pohjalta⁵⁴. Samaa esimateriaalia on käytetty myös muissa artikkeleissa, jotka on julkaistu ennen ohjelman alkamista. Näin ollen en koe tarpeelliseksi poistaa kyseistä uutisartikkelia aineistostani. Yhden Googlen esiin tuoman uutisen jätin valikoimatta sen ollessa Suomen Big Brother -ohjelman fanisivusto, joka käyttää päälähteenään Nelonen mediaa.

Tutkimusaineisto on kerätty ajalta 4.9-13.12.2022. Aiheesta on julkaistu yllättävän paljon, joten rajasin tutkimukseni aineistosta pois Big Brother -peliin ja talon tehtäviin liittyvät uutiset. En myöskään keskittänyt tarkastelua käsittelyn mahdolliseen muutokseen, jottei tarkastelusta tule liian rönsyilevää. Rajausten avulla aineistoni myös kohtaa paremmin tutkimuksen fokuksen ja tutkimuskysymykset. Tutkimuksen aikana luodut muistiinpanot tulen hävittämään tutkimuksen valmistumisen jälkeen hyvän tieteellisen käytännön tavoin⁵⁵.

Uutisaineiston lisäksi tarkastelen Big Brother Suomi –ohjelman rinnakkaisaineistoa BB-podcastia. Podcastin julkaisualustana toimii Supla, joka on Nelonen Median vuonna 2015 luoma suomalainen audiosisältöpalvelu. Palvelusta löytyy muun muassa useampi nettiradio, useita satoja podcasteja sekä laajasti äänikirjoja. Sisällöstä osa on saatavilla vain maksullisen Supla+ -lisäosan hankkineille.⁵⁶

Podcastsisältöä julkaistiin jokainen arkipäivä koko ohjelman kauden ajan, jolloin jaksoja julkaistiin yhteensä 65 kappaletta⁵⁷. Näin suuren aineiston kohdalla keskityin tarkastelemaan vain BB-Sofiaan kohdistunutta keskustelua, pois lukien peliin liittyvät osuudet. Rajaus on siis sama kuin uutisaineistojen kohdalla. Tällä pyrin myös parantamaan aineistojen

⁵² Nelonen media.

⁵³ Sanoma.

⁵⁴ Lempinen 4.9.2022.

⁵⁵ TENK 2023, 11.

⁵⁶ Sanoma Media Finland 2020.

⁵⁷ Supla.

yhdistettävyyttä. BB-podcast on osa Big Brother Suomi –formaatin tuoteperhettä, johon voidaan nähdä kuuluvan myös muun muassa maksullisessa Ruutu+ -palvelussa oleva Big Brother 24/7⁵⁸. Näiden lisäpalveluiden olemassaolo myös osaltaan kuvaa formaatin laajuutta ja yhteiskunnallista merkitystä. Täten on mielestäni merkityksellistä huomioida ja tarkastella myös näiden luomaa sisältöä.

Podcastia tarkasteltavan kauden aikana juonsivat viihteen monitoimihenkilö Tapio Huuska, paremmin mediassa tunnettu nimellä Cristal Snow ja juontaja esiintyjä Sanna Pikkarainen⁵⁹. Tässä yhteydessä on mielestäni tärkeää nostaa esiin Snown toimineen Big Brother Suomi –formaatin käsikirjoittajana vuosina 2019–2020 sekä Big Brother Extra:n juontajana vuonna 2012. Hänellä on siis enemmänkin kokemusta formaatista sekä tuotannon roolista.

Podcastin juontajilla on myös vahvat siteet vähemmistöjen asioihin. Snow identifioi itsensä homoksi ja esiintyy julkisuudessa usein räväkästi rikkoen sukupuolinormeja esimerkiksi pukeutumisellaan. Hän on myös kertonut seksuaalisesta suuntautumisestaan mediassa, joten hän tarkastelee vähemmistöjä sisältä päin omien kokemustensa rikastuttamana.⁶⁰ Pikkarainen on puolestaan todennut kuuluvansa johonkin vähemmistöryhmään spesifioimatta aihetta enempää. Hän myös esiintyy sosiaalisessa mediassa paljon vähemmistön edustajien parissa, josta voitaisiin päätellä hänen olevan vähintään vahva vähemmistöjen tukija.⁶¹

Juontajien taustat ovat mielestäni merkittäviä aineiston esiin nostamien aiheiden kannalta. Juontajien taustoilla voidaan nähdä olevan merkitystä heidän tekemiin huomioihinsa. Vajoamatta liikaa kaninkoloon on myös nostettava esiin ajatus siitä, että mahdollisesti juontajat voivat olla valittu ohjelmaan juuri sensitiivisten lähestymistapojensa perusteella.

3.3 Aineiston analyysi

Aloitin aineiston analysoinnin seuraamalla Big Brother Suomi 2022 –ohjelman aikana julkaistuja uutisoiteja. Tarkastelun tein nykyaikaisesti sähköisessä muodossa, jolloin sain pidettyä kronologisen järjestyksen helpommin. Keräsin aineiston ensin sähköisessä muodossa

⁵⁸ Supla.

⁵⁹ Supla.

⁶⁰ Iltasanomat 28.05.2023.

⁶¹ Iltasanomat 13.06.2021.

yhteen tiedostoon hahmottaakseni aineiston laajuuden. Tämän jälkeen tulostin uutisartikkelit, sillä koin aineiston ryhmittelyn ja mahdollisten merkintöjen tekemisen olevan helpompaa fyysisen materiaalin avulla.

Tämän jälkeen luin aineiston useampaan otteeseen saadakseni mahdollisimman hyvän käsityksen aineiston sisällöstä. Tarkemman perehtymisen jälkeen siirryin sisällönanalyysin ensimmäiseen vaiheeseen, pelkistämiseen. Sen tarkoituksena on eritellä tekstistä tutkimukselle oleelliset tiedot. Oleellisia tietoja pyritään järjestelemään käyttäen apuna erilaisia koodeja.⁶² Tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella mitä media BB-Sofiaa käsittelevissä teksteissään tarkastelee. Näin ollen keskityin etsimään aineistossa usein toistuvia aiheita.

Näitä aiheita merkitsin erilaisilla alleviivauksilla ja lapuilla, joita liitin aineistoon. Koodeina aiheille käytin yksinkertaistavia ja yleistettäviä termejä, sillä tarkoituksena oli selkeyttää aineiston sisältöä. Koodaamisella sain koko tutkimusaineiston myös tiivistettyä helpommin ymmärrettävään muotoon sen tarkastelua ja analysointia varten.

Pelkistämisen jälkeen siirryin sisällönanalyysin seuraavaan vaiheeseen eli ryhmittelyyn, jonka tavoitteena on kiteyttää ja käsitteellistää aineistoa⁶³. Ryhmitelläkseni jatkoin pelkistettyjen ilmaisujuen tarkastelua etsimällä niistä samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia. Tähän analysointikohtaan palasin vielä useasti, sillä laadulliselle tutkimukselle luonteenomaisesti, tutkimuksen näkökulma tarkentui tutkimuksen teon edetessä⁶⁴.

Ryhmittelyn perusteella muodostui kaksi pääluokkaa: transsukupuolisuus ja seksityöläisyys. Tämän jälkeen jatkoin aineiston tiivistämistä pääluokkien sisällä luoden myös selkeyttäviä alaluokkia. Nämä pääluokat, alaluokkien avulla, muodostivat vastauksen ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni: mitä media BB-Sofiasta nostaa esiin.

Muodostuneiden teemojen lisäksi tein aineistosta muitakin huomioita, jotka eivät kuitenkaan nousseet tutkimuksen keskiöön. Nämä huomiot liittyvät muun muassa uutisten kuvitukseen sekä otsikointeihin. Ne eivät siis vastaa tutkimuskysymyksiin eivätkä ole varsinaisesti

⁶² Miles & Huberman 1994, 56.

⁶³ Tuomi & Sarajärvi 2018, 122–127.

⁶⁴ Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2007, 160.

aineiston sisällöllisiä huomioita. Koen kuitenkin näiden esiin tuomisen olevan oleellista, sillä niissä olleet huomiot ovat mielenkiintoisia aiheen kannalta.

Ensimmäinen ja ehkä oleellisin huomioni on, ettei aineistossa puhuta itse Sofia Tuomolasta juurikaan. Uutisten alussa saatetaan mainita hänen ikänsä, asuinpaikkansa ja ammatit, jonka jälkeen siirrytään suoraan hänestä tuotetun hahmon käsittelyyn. Käsittelyssä on siis vain nämä mediaseksikkäiksi nähdyt puolet, eli juuri transsukupuolisuus tai toimiminen seksityöntekijänä. Uutisaineistoissa siis täysin ohitetaan Sofia ihmisenä. Tämä mielestäni korostaa juuri ajatusta tosi-tv-kentän tuotetuista hahmoista.

Aineistoa tarkastellessa huomion arvoiseksi nousivat tekstin sisäisten merkitysten lisäksi uutisten otsikot ja uutisissa käytetyt kuvat. Otsikko on uutisissa suuressa roolissa, joten sen merkitystä ei voi tässäkin tutkimuksessa ohittaa. Uutisotsikon on tarkoitus mainostaa ja kertoa mistä uutisessa on kyse. Sen kuitenkin kannattaa olla kiinnostava, jotta se riittää herättämään lukijan kiinnostuksen ja avaamaan uutisen. Erityisesti digitaalisten uutisten kohdalla, kun esillä on vain otsikko eikä tekstiä voi silmäillä heti.⁶⁵

Tutkimuksessa tarkastelen tosi-tv-ohjelmaa, jonka perustana on tunteiden herättäminen. Myös tutkimusaineistoni sisältämät teemat ovat keskustelua herättäviä. Näin ollen on ymmärrettävää, että uutisten sisältöjen lisäksi myös otsikot ovat huomiota herättäviä ja klikkiotsikkomaisia.

Klikkiotsikot ovat osa klikkijournalismia, jonka viestinnäntutkijat Chen, Conroy ja Rubin määrittelevät kohuhakuisena verkkojournalismina. Heidän näkemyksensä mukaan sen tarkoituksena on saada lukija kiinnostumaan muun muassa mahdollisimman vähäisellä tiedolla ja yliampuvilla sanavalinnoilla. Näillä keinoilla lukijan saa klikkaamaan otsikkoa, jolloin artikkeli saa kerrytettyä lukijoita.⁶⁶ Selventääkseni otsikoiden tyyliä nostan seuraavaksi esiin muutaman esimerkin aineistossa esiintyvistä otsikoista.

Sofia avautuu muille seksityöstään: "Mun piti googlettaa miten puhua rumasti"⁶⁷.

Transsukupuolinen BB-Sofia avoimena rakkauselämästään: "En ole koskaan

⁶⁵ Huovila 2001, 39.

⁶⁶ Chen, Conroy & Rubin 2015, 15–19.

⁶⁷ Ruutu 6.9.2022.

seurustellut⁶⁸.

Näissä otsikoissa on mainittu jokin mielenkiintoa herättävä, marginaalinen asia – tässä tapauksessa seksiyö tai transsukupuolisuus – sekä esitetty kiinnostava sitaatti. Nämä sisällölliset valinnat ovat klikkiotsikoille tyypillisiä. Myös ylipäänsä julkisuuden henkilöstä uutisoiminen usein nähdään klikkijournalismiksi.⁶⁹ Tutkittavan aineiston kohdalla viimeinen huomio on toki turha koko aineiston käsitellessä julkisuuden henkilöä. Toisaalta otsikoiden eroavaisuudet BB-Sofian nimeämisessä ovat mielenkiintoiset. Ruudun sisältö on kaikki saman formaatin sisäistä, joten BB-mainintaa ei tarvita. Kun viihdelehden uutisessa se on oleellinen tieto.

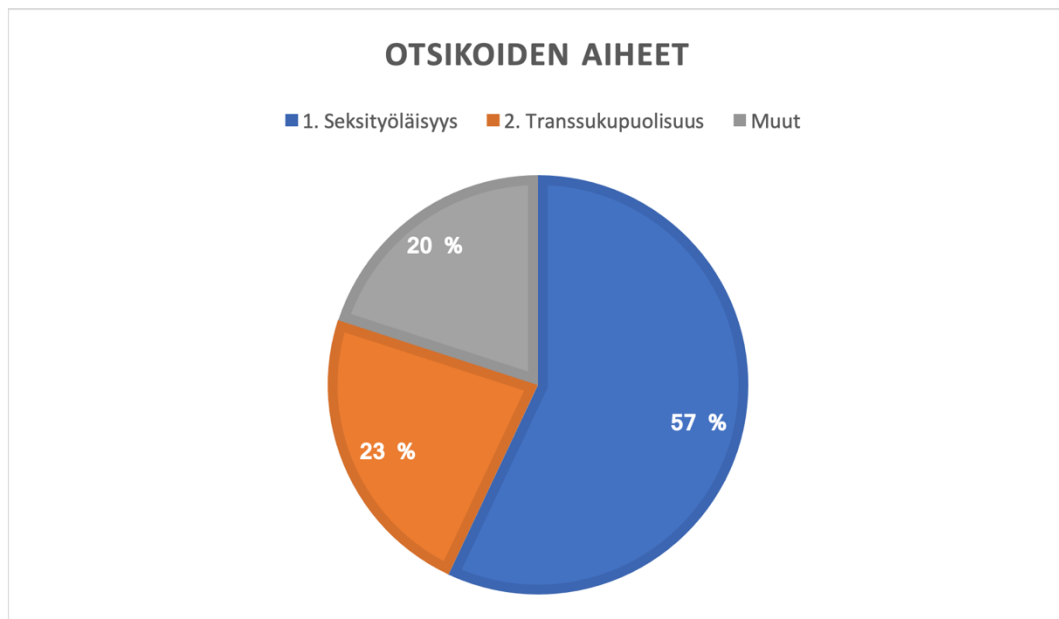
Klikkijournalismin tarkastelun yhteydessä tein mielenkiintoisen määrällisen huomion aineiston otsikoista. Määrällisellä tarkastelulla tarkoitetaan laskennallisiin tuloksiin perustuvaa ilmiön kuvaamista⁷⁰. Tarkastelussa 40 uutisotsikosta yhdeksässä keskityttiin transsukupuolisuuteen ja 23:ssa seksiyöhön. Osa uutisotsikoista ei sisältänyt mainintaa kummastakaan ja osassa mainittiin kumpikin. Kuvaan näitä eroja ympyrädiagrammissa 2. Kaksi viimeistä ryhmää liitin yhteen ja nimesin sen termillä ”muut”. Liitin otsikot nopeasti ja intuitiivisesti, joten tarkoituksena on tuoda huomio esiin vain erojen ollessa niin mittavat.

Kuvio 2: Otsikoiden määrällinen huomio kuvattuna ympyrädiagrammissa.

⁶⁸ Seiska 16.9.2022.

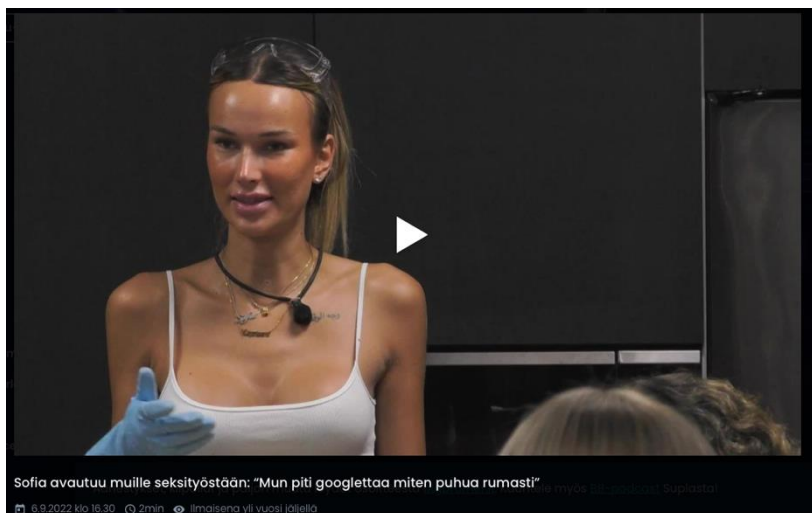
⁶⁹ Huovila 2001, 39.

⁷⁰ Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 156–157, 160.

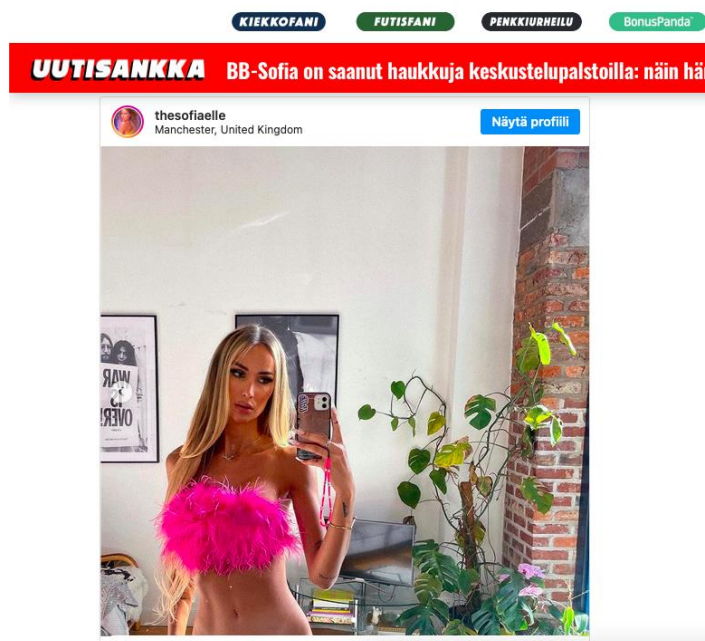

Tämä laskennallinen huomio on mielestäni erittäin kiinnostava, sillä oletin transsukupuolisuuden olevan klikkimäisempi aihe. Näistä määristä voidaan kuitenkin päätellä seksityön olevan huomattavasti mediaseksikkäämpää kuin transsukupuolisuuden. Onko asenteet transsukupuolisuuteen normalisoituneet viime vuosina? Eikö aihe ole enää klikkiuutismainen vai onko seksityö näistä kahdesta vain kohuttavampi?

Uutisoinnissa käytetyt kuvat olivat mielestäni toinen koko aineistoa koskeva mielenkiintoinen havainto. Merkittäviksi nousivat kuvien erot Big Brother Suomi –formaatin itse luomien sekä ilta- ja viihdelehtien uutisten välillä. Formaatin omat uutiset käyttävät kuvinaan esimateriaalikuviä tai ruutukaappauksia ohjelmasta, joista esimerkkinä kuva 1. Iltalehdissä kuvituksena käytetään kuitenkin näiden lisäksi Sofian omalla Instagram tilillään julkaisemia kuvia, jotka usein ovat muihin käytettyihin kuviin verrattaessa huomiota herättävämpiä ilmeiden, asentojen tai esimerkiksi vähäpukeisuuden takia. Näistä kuvista esimerkkinä toimii kuva 2. Tällaisten erojen voidaan nähdä kertovan tämänhetkisestä klikkijournalismista, joka näkyy erityisesti viihdelehtien sisällöissä. Kohuttavimmat kuvat saavat aikaan enemmän reagoitua ja näin ollen myös enemmän näkyvyyttä.

Kuva 1: Esimerkki formaatin omien uutisten käyttämisestä kuvista. Kuvassa on käytetty ruutukaappausta ohjelmasta. Ruutu, 6.9.2022.

Kuva 2: Esimerkki ilta- ja viihdelehtien käyttämisestä kuvista. Kuvituksena on käytetty Sofian Instagram-profiilista otettua kuvaa. Uutisankka, 13.12.2022.

Uutisissa käytettyjen kuvien on nähty olevan otsikon tavoin erittäin merkittäviä uutisen houkuttavuudelle. Kuvat sijaitsevat yleensä uutisen alussa, jolloin lukijan huomio kiinnittyy niihin otsikon jälkeen. Näitä käytetään klikkijournalismissa usein voimakeinona herättää

kiinnostusta.⁷¹ Tämän perusteella voitaisiin nähdä erityisesti ilta- ja viihdelehtien kuvien käytön olevan klikkijournalismin mukaista. Kuvien roolista on puhuttu laajemmin jo 1980-luvulta lähtien, jolloin sensaatiomaiseen uutisointiin liittyvää muutosta, tabloidisaatiota alettiin tutkia.⁷²

Viestinnän professori Ian Connell kuvailee tabloidisaatiota muutokseksi, jossa siirrytään informaatiopohjaisesta sisällöstä kohti tunteita herättävää kohu-uutisointia. Se on ikään kuin klikkijournalismin laajempi muutos. Tyyllillisesti muutokset näkyvät esimerkiksi uutisten lyhentymisellä, kuvien määrän kasvulla ja aiheiden yksityistymisellä.⁷³ Nämä tyyllilliset asetukset ovat vahvasti läsnä tarkastelun alla olevassa aineistossa, joten aineiston voidaan ajatella olevan tabloideja eli muutoksen mukaisia sisältöjä.

Tabloidisaatio jatkaa olemassaoloaan yleisön kiinnittäessä yhä enemmän huomiota sen mukaisiin tuotoksiin, jopa politiikkauutisia enemmän. Yleisön, ja heidän myötä mainostajien, siirtyessä perinteisemmistä uutisoinneista kevyempien julkaisujen pariin tabloidisaation vaikutusalue vain kasvaa.⁷⁴ Tästä voidaan päätellä uutisten ja lehtien viihteellistyvän. Sama päätelmä voidaan nähdä myös tosi-tv-kentällä, jossa viihteellisyys on yksi peruspilareista. Tuloksena ihmisten viihteen halulle median ja journalismin on järkevä tuottaa tämänkaltaista sisältöä ja tehdä nostoja kevyemmistä, viihteellisistä aiheista.

Nämä lisähuomiot avaavat mielestäni hyvin aineiston kattavuutta, vaikka niiden merkitys tutkimusentulokselle on lähes olematon. Esiin tuomani pohdinnan huomioista ja esimerkiksi klikkijournalismi ja tabloidisaatio termeinä ovat kuitenkin aineiston myöhemmän tarkastelun ja erityisesti tutkimustulosten läpikäynnin yhteydessä oleellisia.

Aineiston ryhmittelyn jälkeen jatkoin vielä analysointia käsitteellistämällä muodostuneiden pää- ja alaluokkien sisällöt. Tässä sisällönanalyysin viimeisessä vaiheessa tarkoituksena on luoda ryhmitelystä sisällöstä laajempia johtopäätöksiä⁷⁵. Siirryin siis tarkastelemaan aineistoani laajemmasta näkökulmasta. Ymmärsin pääluokkien ensimmäisten alaluokkien kuvaavan representaation vahvistamista ja toisten alaluokkien keskittyvän tiedon lisäämiseen. Nämä laajemmat käsitteet muodostivat vastauksen toiseen tutkimuskysymykseen, jonka

⁷¹ Chen, Conroy & Rubin 2015, 15–19.

⁷² Connell 1998, 3.

⁷³ Connell 1998, 3.

⁷⁴ Bird 2008, 1–4.

⁷⁵ Tuomi & Sarajarvi 2018, 122–127.

tarkoituksena oli selvittää mitä merkityksiä medianostot muodostavat.

Seuraavissa luvuissa esittelen tutkimustuloksia. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää mitä media BB-Sofiasta nostaa esiin ja mitä merkityksiä nämä nostot luovat. Tutkimuksen tuloksiksi muodostui kaksi pääluokkaa transsukupuolisuus ja seksityöläisyys. Pääluokat kuvaavat median esiin nostamia aiheita ja pyrkivät täten vastaamaan ensimmäiseen tutkimuskysymykseen: mitä media nostaa BB-Sofiasta esiin? Pääluokkien alle muodostuneet alaluokat puolestaan vastaavat toiseen tutkimuskysymykseen, jonka tarkoituksena oli tarkastella nostojen luomia merkityksiä. Transsukupuolisuutta käsittelevän pääluokan alaluokiksi muodostuivat asenteet ja sukupuolenkorjausprosessi. Seksityöläisyyttä käsittelevän pääluokan alaluokiksi muodostuivat asenteet ja kokemukset. Nostojen laajemmiksi merkityksiksi muodostuivat representaation vahvistaminen ja tiedon lisääminen.

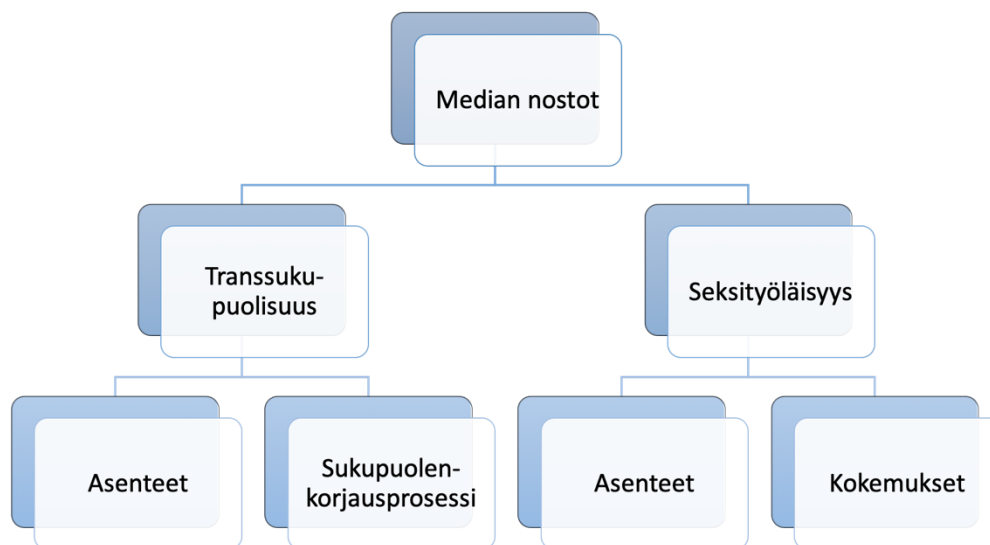
Avaan muodostuneita tutkimustuloksia luvuissa 4 ja 5. Neljännessä luvussa esittelen median esiin nostamia aiheita. Tuon esiin aineistositaatteja, joilla pyrin perustelemaan päättelyäni. Viidennessä luvussa kuvaan näiden nostojen luomia laajempia merkityksiä. Aloitan representaation vahvistamisesta, jonka jälkeen siirryn tiedon lisäämisen merkitykseen.

4 Median nostamat aiheet

Tässä kappaleessa tulen avaamaan tutkimustuloksia, jotka vastaavat ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni; Mitä media nostaa BB-Sofiasta esiin. Kysymykseen vastatakseni olen luokitellut aineiston pääluokkiin transsukupuolisuus ja seksityöläisyys. Nämä pääluokat syntyivät aineiston rajautuessa keskittymään pääosin näihin kahteen aiheeseen. Näiden pääluokkien alle loin vielä alaluokat, selventääkseni medianostojen sisältöjä.

Transsukupuolisuuden alle luodut alaluokat ovat asenteet ja sukupuolenkorjausprosessi. Seksityöläisyyden alaluokat ovat puolestaan asenteet ja kokemukset. Alaluokat kuvaavat pääluokkien sisältä löytyneitä teemoja, jotka nousivat toistuvasti aineistossa esiin. Alaluokkien erottelun tarkoituksena on selkeyttää pääluokkia. Kuvaan luokkia pyramidin mallisessa kuviossa 3.

Kuvio 3: Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen vastaavat tutkimustulokset kuviossa.

Transsukupuolisuuden ja seksityöläisyyden lisäksi aineistossa toistui muitakin teemoja, kuten hyväntekeväisyys ja koulukiusaaminen. Median mukaan Sofia harrastaa hyväntekeväisyyttä hoitamalla kodittomia koiria ja auttamalla vanhuksia sekä muun muassa lahjoittamalla rahaa erilaisiin keräyksiin⁷⁶. Nämäkin teemat kuitenkin liittyvät vahvasti juuri transsukupuolisuuden kokemuksen ja hänen taustansa tuomaan elämäkokemukseen, joten en koe niiden erillistä

⁷⁶ Seiska 6.9.2022.

luokittelua tarpeelliseksi. Näen transsukupuolisuuden ja seksityöläisyyden myös vallitsevan aineistoa niin mittavasti, että niiden erottaminen pääluokiksi on mielestäni perusteltua.

Seuraavaksi avaan transsukupuolisuutta kuvaavaa pääluokkaa. Tuon esiin otteita aineistosta, joiden avulla pyrin havainnollistamaan päätelmäni. Tämän jälkeen avaan tuloksiksi määritellyn toisen pääluokan, joka kuvaa seksityöläisyyteen liitettävän sisällön.

4.1 Transsukupuolisuus

Aineistosta nousi selkeästi esiin transsukupuolisuus, joka mainittiin jossain muodossa jokaisessa uutisessa. Liitin tähän luokkaan kaikki transsukupuolisuuteen liitetyt asiat. Tiivistetysti transsukupuolisuudella tarkoitetaan, ettei henkilön sukupuoli-identiteetti kohtaa syntymässä määriteltyä sukupuolta⁷⁷.

Uutisten aiheena on uteliaisuutta herättäviä aiheita, kuten tarkastelussa oleva transsukupuolisuus. Tutkimukset ovat todistaneet kielletyn hedelmän –ajatuksen, joka perustelee ihmisten uteliaisuutta. Kun aiheesta ei puhuta avoimesti, kiinnostus sitä kohtaan kasvaa.⁷⁸ Professori Sanna Karkulehto on todennut seksuaali- ja sukupuolivähemmistöistä uutisoimisen valtavirtaistumisen alkaneen vasta 1990-luvun puolivälissä⁷⁹. Näin ollen aiheen voidaan todeta olevan vielä verrattain uusi median kentällä.

Ihmisten asennoituminen transsukupuolisuuteen näkyi aineistossa useasti. Tarkastelussa huomasi asennoitumisen jakautuvan yksinkertaisimmillaan siihen, kuinka läheisistä ihmisistä on kyse. Sofia kertoi talossa ollessaan muille asukkaille, kuinka vaikeaa transsukupuolisena seurustelu on.

Hän [Sofia] kertoo, kuinka jotkut käyvät hänen kanssaan pari kertaa treffeillä ja harrastavat hänen kanssaan seksiä. Tämän jälkeen he toteavat, ettei Sofia olekaan “heidän juttunsa”. Sofian mukaan he haluavat vain kokeilla, millaista hänen kanssaan on olla. -Siitä tulee niin epäinhimillinen olo. Tulee vähän sellainen, että mua kohdellaan kuin eläintä, Sofia sanoo.⁸⁰

⁷⁷ Seta ry.

⁷⁸ Karkulehto 2011, 72.

⁷⁹ Karkulehto 2011, 126–130.

⁸⁰ Ruutu 15.10.2022.

Hän toteaa myös monien ensin innostuvan tapaamisesta, mutta lopulta yhdessä julkisesti esiintyminen ei olekaan mahdollista.⁸¹ Tällaiset tapahtumat kuvaavat raa’asti ihmisten asenteita transsukupuolisia kohtaan. Näiden aineistoesimerkkien perusteella voidaan todeta ihmisten olevan kiinnostuneita transsukupuolisista, mutta samalla jopa häpeävän omaa kiinnostustaan. Myös sitaatissa mainittu kokeileminen mielestäni tukee tätä ajatusta. Toisaalta ei voida myöskään olettaa, etteivät BB-Sofian tapaamat henkilöt olleet kiinnostuneet hänestä itsestään. Esimerkki kuitenkin tuo esiin hänen oman kokemuksensa, jonka mukaan kiinnostus on kohdistunut juuri hänen sukupuolikokemuksensa.

Muiden ihmisten kanssa kanssakäymistä BB-Sofia on kuvaillut haastavaksi ja ajoittain ennakkoluuloiseksi ja tylyksi. Esitetystä sitaatista hän selkeästi tuo esiin, kuinka ennakkoluulot liittyvät hänen transsukupuolisuuteensa.

-Juttelin jonkun pojan kanssa, joka oli silleen, että kaikki mun kaverit tuolla sanoo, että sä oot mies, Sofia kertoo. -Sen jälkeen se kysyi multa, et oonko mä mies. Sanoin, että en oo, Sofia jatkaa. Sofia kertoo, että tilanteista, joissa hänen sukupuoltaan kyseenalaistetaan, tulee turhautunut olo. -Kuinka paljon leikkauksia mun pitää tehdä, miten paljon rahaa mun pitää käyttää siihen, että kaikki näkisivät mut sellaisena kuin mä oon? Sofia pohtii.

Sofia jatkaa kertomalla, että on raskasta tulla nähdyksi “vain” transnaisena. -Totta kai mä olen tosi avoin. Sellaiset ihmiset, jotka tuntee mut saa kysyä. Vaan jos joku random jossain baarin vessassa tulee kysymään niin tulee sellainen olo “että mitä?”, Sofia sanoo. -Niinku missä maailmassa sä elät, kun ajattelet et mä haluan, että multa kysytään tuollaisia kysymyksiä tällaisessa tilanteessa. En tunne sua tai tiedä susta mitään, niin sitten sä kysyt multa mun medikaalisesta historiasta, Sofia jatkaa.⁸²

Mielestäni sitaatista hyvin näkee kuinka vahvasti transsukupuolisiin kohdistuva ennakkoluuloinen asennoituminen vaikuttaa yksilöön. Henkilön itse kokiessa henkistä tai kehollista dysforiaa⁸³ muiden uteliaisuus tuskin ainakaan helpottaa tilannetta. BB-Sofian lääketieteellisestä historiasta oli mediassa huomattava määrä mainintoja, jonka tähden avaan kyseistä aihetta tarkemmin vasta seuraavassa alaluokassa. Tahdon kuitenkin huomauttaa median nostavan sukupuolenkorjausprosessiin liitettyjä muutoksia myös ihmisten asennoitumisen yhteydessä.

⁸¹ Ruutu 6.11.2022.

⁸² Iltalehti 8.10.2022.

⁸³ Dysforia kuvaa sukupuoliristiriidasta nousevaa tunnetta. Se voi yhdistyä sosiaalisiin tilanteisiin tai esimerkiksi oman kehon sukupuolittuneiden osien vääränlaisuuteen (Seta ry).

Sitaatista voidaan myös nähdä edellä mainittua ihmisten uteliaisuutta erilaisuutta kohtaan. Mediatutkija Veijo Hietala on puhunut uteliaisuuden ja tosi-tv maailman yhteydessä myös tirkistelystä. Hän tarkoittaa sillä ihmisten syvintä halua nähdä erilaisia ihmisiä tavallisissa tilanteissa. Hietala perustelee tällä myös koko tosi-tv:n suosiota.⁸⁴ Ajatukseen on mielestäni helppo samaistua, sillä juuri sitä ihmiset sosiaalisessa mediassa ja television sisältöjä tarkastellessa tekevät, tirkistelevät muiden elämiä. Mielestäni olisi mielenkiintoista pohtia kuinka ajatus toimii vähemmistöistä puhuttaessa. Onko edellä mainitut BB-Sofian kokemukset tirkistelyn tulosta ja ihmisten oman uteliaisuuden tyydyttämistä?

Uteliaisuus transsukupuolisia kohtaan on yhdysvaltalaisen viestinnän ja sukupuolen tutkijoiden Jamie Capuzzan ja Leland Spencerin (2017) mukaan johtanut myös fetisistisiin kuvauksiin ja tavanomaisten sukupuoliroolien vahvistamiseen televisiosisällöissä.⁸⁵ Tällainen fetissimäinen ajatusmalli näkyy mielestäni hyvin myös tapailuun liittämässäni sitaatissa, jossa BB-Sofia puhuu transsukupuolisten kokeilemisestä.

BB-podcastissa Sanna Pikkarainen ja Cristal Snow pohtivat Sofian julkisuudessa esiintymisen merkitystä yleisten asenteiden muuttumiseen. Seksuaalisuus ja sukupuolisuus ovat yllättävän suuri osa ihmistä, vaikka siitä puhuminen koetaankin sopimattomaksi. Näin ollen Sofian toiminta ja asenne aiheeseen liittyen normalisoi keskustelua, ainakin talossa olleiden kesken.⁸⁶ Voisi ajatella, että formaatin loppumisen jälkeen talossa olleet ihmiset saattavat parhaassa tapauksessa viedä uuden asenteensa ulkomaailmaan ja näin puhe normalisoituu sitäkin kautta. Mediassa puolestaan tätä toimintaa ja keskustelukulttuuria saatetaan ruotia negatiivisella asenteella.

Tähän ajatukseen liittyy kuitenkin myös tuotetun hahmon ongelmallisuus. Tosi-tv väittää nimessään kuvaavansa todellista elämää, mutta itseasiassa he muokkaavat hyvin ronskisti todellisuutta. Tämä puolestaan on johtanut stereotyyppisiin ja täysin epäaitoihin eli tuotettuihin kuvauksiin. Sisällön muokkaaminen ja yksilön asettaminen väärään valoon saattaa kuitenkin toimia tunteiden ja tirkistelyn nostattajana, joka vahvistaa ohjelman tarkoitusta. Erityisesti niissä tilanteissa kun, skandaalin keskelle nostettu yksilö itse nostaa

⁸⁴ Hietala 2007, 63–64.

⁸⁵ Capuzza & Spencer 2017, 216.

⁸⁶ BB-podcast, jakso 11, 1.59.

närkästyksensä esiin esimerkiksi mediassa.⁸⁷ Näin loukkaantunut yksilö itse tulee lisänneeksi ohjelman mediahuomiota.

Laajimmin ihmisten asennoituminen transsukupuolisuuteen näkyy yhteiskunnallisessa keskustelussa. BB-Sofia on puhunut transsukupuolisuudesta ja sen yhteiskunnallisesta tilasta avoimesti niin talossa ollessaan kuin hänen sosiaalisen median kanavissaan⁸⁸. Aihe on hänelle henkilökohtaisesti tärkeä, joten avoimuus asioista on mielestäni ymmärrettävää. Media on nostanut esiin muun muassa talossa käydyn keskustelun liittyen transihmisten oikeuksien tilanteeseen Sofian nykyisessä kotimaassa, Iso-Britanniassa.

Hän [Sofia] on huolissaan siitä, miten esimerkiksi Iso-Britanniassa transasiat ovat ottaneet hiljattain takapakkia. Hän ihmettelee, kuinka esimerkiksi jotkut poliitikot kampanjoivat trans-ihmisten oikeuksia vastaan. Hän tietää sen olevan helppo keino kerätä kannattajia, sillä niin monet vihaavat hänen mukaansa transihmisiä. Se on hänestä ärsyttävää, sillä he eivät ole tehneet pahaa kenellekään. -Jos mä nään vessan, mä haluan vaan käydä p*skalla ja pissalla siellä. En mä oo menossa mitään pervoilemaan tai kyttämään ketään, Sofia selittää. Sofia vitsailee, että ehkä hänestä tulee vielä presidentti tai pääministeri, jolloin pystyy vaikuttamaan asioihin.⁸⁹

Mediassa usein keskustellaan yhteiskunnallisista aiheista, joten tämän kaltaisten sisältöjen esiin nouseminen ei ole yllättävää. Sofia on myös jo Big Brother –ohjelman esimateriaalissa maininnut puhuvansa avoimesti häntä koskettavista aiheista, toiveissaan muun muassa lisätä ihmisten tietoisuutta aiheista⁹⁰. Näin ollen tällaiset nostot olivat ehkä jopa odotettavissa Big Brother –talossa ja sen myötä myös mediassa.

Yhteiskunnallisen puolen esiin nousemiseen saattaa jossain määrin vaikuttaa myös Suomessa alkuvuonna 2023 voimaan tullut translainmuutos. Muutoksen keskiössä on lisääntymiskyvyttömyyden vaatimuksen poistuminen, sukupuolen oikeudellisen ja lääketieteellisen puolen eriyttäminen sekä juridisen sukupuolen muuttamisen hakemismenettelyn helpottaminen.⁹¹ Lakimuutoksen merkittävyyden johdosta se sai hyväksymisen jälkeen suuren mediahuomion.

Edellisessä sitaatissa BB-Sofia tuo esiin konkreettisia esimerkkejä – esimerkiksi vessojen käytöstä –, joita on suomalaisessa mediassakin nostettu esiin lakimuutosta vastustaneiden

⁸⁷ Nikkinen & Vacklin 2012, 321.

⁸⁸ MTV Uutiset 7.9.2022.

⁸⁹ Ruutu 7.9.2022.

⁹⁰ MTV Uutiset 7.9.2022.

⁹¹ Valtioneuvosto 2022, HE 189/2022.

puolesta. Tällaisten keskusteluiden nostaminen mediaan on varmasti koettu median kannalta kannattavaksi, sillä juuri tullut lakimuutoskin sai niin mittavan huomion mediassa.

Näiden esimerkkien esiin nostaminen varmasti on lisännyt uutisen puhuttavuutta, sillä transihmisten oikeudet jakavat edelleen ihmisten mielipiteitä. Tällaisilla medianostoilla saadaan oivasti kiinnitettyä sekä oikeuksia vastustavien, että puolustavien katseet, joka on varmasti ollut uutisen tarkoituksena. Itselleni tämän kaltainen uutisointi aiheutti puistatusta, mutta toisaalta tiedostan olevani tutkimuksen teon myötä erityisen syvällä transasioiden pohdinnassa. Näiden tunteiden myötä kiinnostavaa olisikin tietää millaisia tunteita tällainen uutisointi ihmisissä laajemmin tai esimerkiksi transihmisissä itsessään aiheuttaa.

Tarkastelussa on tosi-tv, jonka tavoite ei kuitenkaan ole yhteiskunnallinen vaikuttaminen vaan viihteellistäminen. Todenkuvaaminen ei termin nimestä huolimatta ole keskiössä, vaan tunteiden herättäminen niin katsojissa kuin osallistujissakin.⁹² Tässä Big Brother on selkeästi onnistunut, ainakin sen suosion mukaan. Kun osallistujien tunteet saadaan pintaan, saadaan siitä myös hyvää materiaalia katsojien herättelyyn. Yhteiskunnalliset aiheet toimivat tässä yhteydessä hyvin, jonka tähden niitä tietysti käytetään.

Tosi-tv:n tavoitteista ja tunteiden herättämisestä puhuttaessa oleellista on pohtia myös muita median käytön motiiveja. Nämä on jaettu karkeasta neljään ryhmään, jotka ovat tunnemotiivit, sosiaaliset motiivit, tiedolliset motiivit ja omaan identiteettiin kytkeytyvät motiivit. Sosiaaliset motiivit sisältävät muun muassa yksinäisyyden karkottamisen ja keskustelunaiheiden hankkimisen, kun tiedolliset motiivit kuvaavat maailman tapahtumien seuraamista ja itsensä kehittämistä. Median sisällöt voivat kuitenkin liittyä myös omaan identiteettiin, jolloin media voi olla apuna esimerkiksi omien arvojen vahvistamisessa tai elämän ongelmien ratkaisuisa.⁹³

Mielenkiintoisesti suurin osa näistä median käytön motiiveista sopii erinomaisesti tutkimuksessa tarkasteltavaan aineistoon. Sukupuoli-identiteettiin ja seksuaalisuuteen liittyvät teemat yhdistettynä ohjelmaan, jonka pääosassa ovat ihmisten väliset suhteet. Koen aineistosta ja ohjelmasta löytyvän aika hyvin kaikkiin tunnemotiiveihin vastinetta, kun tunteita nostetaan, opitaan uutta esimerkiksi englantilaisten asenteista, hankitaan varmasti

⁹² Hautakangas 2005, 153.

⁹³ Nieminen & Pantti 2004, 166–167.

jotain keskusteltavaa sekä ymmärretään omaa elämää paremmin. Ei siis enää ole aihetta ihmetellä formaatin toimivuutta ja sen mediahuomiota.

Aineistoon palatakseni, viimeisin esittämäni sitaatti kuvaa mielestäni hyvin myös sanavalintojen merkitystä. En tässä tutkimuksessa keskity yksittäisiin termeihin ja sanavalintoihin, mutta mielestäni niiden vaikutus on kuitenkin hyvä tuoda esiin. Kärkkäillä sanavalinnoilla voidaan nähdä olevan sama vaikutus kuin mielipiteitä jakavilla aihevalinnoilla. Ne herättävät huomiota. Tästä syystä uskon myös median tuovan tällaista esiin.

Transsukupuolisuuden liitettyjen asenteiden esiin tuominen voidaan nähdä median tapana herättää lisää keskustelua. Mediahan on usein kiinnostunut eksoottisista henkilöihmoista, joihin transsukupuolinen seksityöntekijä BB-Sofia lukeutuu vahvasti. Median näkökulmasta queer-asenteesta on ajateltu tulleen media- ja viihdeteollisuuden länsimainen kruununjalokivi, joka toimii niin myyvänä kuin myytävänä tuotteena⁹⁴. Ei siis ole ihme, että media on aiheesta kirjoittanut.

Transsukupuolisuuden liittyvissä uutisaineistoissa näkyi vahvasti myös **sukupuolenkorjausprosessi**. Tällä tarkoitetaan prosessia, jossa ihmisen sukupuoliristiriitaa pyritään hälventämään. Kokonaisuudessaan siihen kuuluu lääketieteellisiä ja juridisia prosesseja, joita määrittelee lait ja asetukset. Jokaisella ihmisellä on yksilöllinen kokemus omasta sukupuolesta, jonka myötä myös korjausprosessi on aina yksilöllinen. Jokainen voi siis itse valita mitä korjaushoitoja tai muutoksia haluaa käydä läpi.⁹⁵ Seuraavaksi tarkastelen sukupuolenkorjausprosessiin liitettyjä medianostoja ja niiden merkityksiä.

Osa uutisnostoista käsitteli BB-Sofian keskusteluja muun muassa kauneusleikkauksista. Tässä tutkimuksessa kauneusleikkauksilla tarkoitan kirurgisia hoitoja, jotka on yksilölle tehty muokkaamaan hänen fyysistä ulkomuotoaan vastaamaan hänen omaa sukupuolikokemustaan. Käytän termiä kauneusleikkaus, sillä kaikki esille nousevat kirurgiset hoidot eivät ole virallisesti osa sukupuolenkorjausprosessia. Koen kuitenkin niiden yhtä lailla liittyvän prosessiin ja kehodysforian hälventämiseen.

Sofia on kertonut aikaisemmin kauneusleikkauksistaan. Rusu tiedusteleo yllättäen Sofialta, kuinka paljon kauneusleikkauksiin on kaikkiaan mennyt rahaa. Sofia kertoo summan olevan 15 000 euroa. Hän on saanut kustannuksiin apua myös

⁹⁴ Karkulehto 2006, 128.

⁹⁵ Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus.

vanhemmiltaan. -Kyllä mä tiedän, että mä oon tosi etuoikeutettu. Kaikkien vanhemmat ei ymmärrä, kuinka iso juttu se on, Sofia toteaa viitaten leikkausten tärkeyteen transsukupuolisille.⁹⁶

Sitaatissa nostetaan esiin hoitojen kustannukset, jotka saattavat suuruutensa takia nostattaa keskustelua lukijoissa ja kanssakeskustelijoissa. Näin ollen niiden esiin nostaminen media-aineistossa tuskin on sattumanvaraista. Median motiivi aiheen esiin tuomiseen saattaa olla vain keskustelun herättäminen, mutta toisaalta tämän voidaan nähdä myös tuovan esiin vähemmistöjen mahdolliset vaikeudet taloudellisella puolella.

Sukupuolenkorjausprosessiin voi liittyä paljon taloudellista huolta, sillä julkisen terveydenhuollon resurssit eivät aina riitä takaamaan hoitoa jokaiselle sitä haluavalle. Yksilön saattaa tarvita tukeutua yksityisen terveydenhuollon pariin, jolloin kustannukset ovat korkeammat. Suomen julkinen terveydenhuolto ei myöskään tarjoa kaikkia hoitoja, jonka johdosta yksityinen puoli on noussut monelle merkittäväksi korjaushoitojen mahdollistajaksi. Tämä asettaa transihmiset eriarvoiseen asemaan, jossa vain varakkailla on mahdollisuus kaikkiin hoitoihin.⁹⁷ Aineistokatkelmassa nostetaan esiin myös läheisten tuki, jolla on suuri vaikutus niin henkiseen kuin mahdollisuuksien mukaan myös taloudelliseen pystyvyyteen korjausprosessin edetessä.

Kauneusleikkausten merkityksellisyys nostettiin esiin myös sukupuolten rakenteellisten erojen näkökulmasta. Medianostoissa tuotiin esiin esimerkiksi botoxin laitossa havaitut ongelmat, joiden voidaan ajatella liittyvän sukupuolenkorjausprosessiin. Prosessiin liittyvät kauneusleikkaukset voivat olla lääketieteellisesti haastavia, kuten seuraavassa sitaatissa BB-Sofia tuo esiin.

Laura, Sofia ja Merve keskustelevat botoxista. -Onks sul missään? Laura kysyy Sofialta. -On, mut ei kyl oo laitettu pariin vuoteen, et on se varmaan lähtenyt jo, Sofia vastaa. Sofia kertoo, että hänen koko otsansa on joskus käsitelty, ja hän haluaisi kyllä lisää, mutta siihen ei ole löytynyt tekijää. Hänelle on näet tehty leikkaus, jossa nostettiin kulmia ja laskettiin hiusrajaa, joten lihakset voivat olla otsassa ihan miten vaan. -Tai ei ihan miten vaan, mut ei tiedetä, miten ne lihakset menee, niin kukaan ei uskalla laittaa mulle, Sofia selventää.⁹⁸

Kauneusleikkauksilla yksilö saa nopeasti suurempiakin ulkoisia muutoksia kehoonsa. Yksilö saattaa kokea nämä muutokset tärkeiksi, sillä niiden avulla sisäinen sukupuolikokemus tulee

⁹⁶ Iltalehti 7.9.2022.

⁹⁷ Aarnipuu 2008, 212.

⁹⁸ Ruutu 15.9.2022.

myös fyysisesti näkyviin. Näiden voidaan nähdä olevan tärkeitä myös ulkopuolisten näkökulmasta. Transihmisen sosiaalinen dysforia – eli sosiaalisissa tilanteissa ilmenevä ahdistus liittyy tilanteisiin, joissa ei tule nähdä omaa itsenään eli tulee esimerkiksi väärinsukupuolitetuksi – hälvenee, kun muutkin pystyvät näkemään sellaisena, kun hän itse tahtoo.⁹⁹ Tämä nousi esiin jo tämän tutkimuksen ensimmäisessä aineistositaatissa.

Medianostona botox eli botuliinitoksiini on erittäin klikkiuutismainen aihe, sillä ihmisten asenteet kauneusleikkauksia kohtaan ovat yleisesti hyvin kahtiajakautuneet. Osa ajattelee niiden kertovan yksilön epävarmuuksista, kun toiset pitävät niiden ottamista terveenä itsetuntona.¹⁰⁰ Toisaalta BB-Sofian kohdalla kyse on sukupuolenkorjausprosessin yhteydessä tehdyistä kauneusleikkauksista, joka voidaan nähdä hyväksyttävämpänä ja toisaalta ehkä jopa kohuttavampana syynä. Tämän medianoston yhteydessä tuodaan esiin jo mainittu sukupuolten rakenteellisten erojen vaikutus. Esteen kohtaa vain sukupuoltaan korjaavat henkilöt, jonka tähden sen esiin tuominen on mielestäni kriittistä.

Nämä toimenpiteet ovat kuitenkin yleistyneet viime vuosikymmeninä jopa siinä määrin, että yleiset käsitteet esimerkiksi kauneudesta tai seksikyydestä ovat jo muokkautuneet mukailemaan toimenpiteitä. Naisilla täytyy olla suurehko rintavarustus ja muhkeat huulet, eikä vanhenemisen merkkejä pidetä viehättävinä. Tällaiset piirteet ovat siis oletus, mutta silti niiden erikseen teettämistä pidetään pinnallisena. Ajatusmalli kertoo hälyttävää kuvaa nykyisestä yhteiskunnasta ja sen valtajärjestelmistä.¹⁰¹

Transnaisille nämä toimenpiteet ovat kuitenkin merkittäviä, sillä he eivät omaa valmiiksi näitä feministiä piirteitä. Pohdinta yhteiskunnan kauneusnormeista on mielestäni kiinnostava juuri transihmisten näkökulmasta. Esimerkiksi transnaisia kuvataan mediassa usein todella stereotyyppisiksi, yliampuviksi ja laitetuiksi. Eikö tämä olekaan se mihin yhteiskunta suuntaa? Onko cis-naisen hyväksyttävämpää panostaa ulkonäköönsä esimerkiksi kauneusleikkauksilla kuin transnaisten?

Sukupuolenkorjaukseen liittyvistä aiheista näkyville nousi myös hormonihoidot, joilla tarkoitetaan korjausprosessiin liittyvää ei-kirurgista hoitoa eli hormonaalista lääkitystä. Lääkityksen tarkoituksena on saada yksilön fyysinen sukupuolikokemus kohtaamaan hänen sisäinen kokemuksensa. Hoidoissa on mahdollista valita maskuliinisoivaa testosteronia tai

⁹⁹ Seta ry.

¹⁰⁰ Helsingin Sanomat 03.05.2020.

¹⁰¹ Karkulehto 2011, 238.

feminiinisoivaa estrogeenia ja antiandrogeniä. Hormonihoidot ovat usein korjausprosessiin hakeutuvalle yksilölle yksi halutuimmista hoidoista.¹⁰²

Aineistossa BB-Sofia keskustelee muiden talon asukkaiden kanssa omia sukupuolenkorjaushoitokokemuksiaan jakaen. Hän puhuu avoimesti niin hyvistä kuin huonoista vaikutuksista, joita hormonihoidojen aloittaminen on tuonut mukanaan.

Sofialle on laitettu vatsan seudulle implantti, jonka vaikutuksesta hänen kehonsa ei tuota testosteronia. – – Hän paljastaa ikävän tarinan ensimmäisen implantin takana, se vaikutti häneen voimakkaasti. -Mä oon kaikki mun arvet tehnyt sen vaikutuksen alaisena, Sofia avautuu ja näyttää käsivarressaan olevia arpia.

Sofia ei aluksi osannut yhdistää mielialan oireilua hormonihoidoihin, vaan ajatteli olevansa masentunut. Vasta keskusteltuaan ystävänsä kanssa, jolla oli samankaltaisia kokemuksia hormoneista, Sofia ymmärsi, mistä on kyse. Päätös jättää hormonien käyttö ei ollut helppo. Sofiasta tuntui, ettei voi olla trans, jos ei käytä hormoneja.

Kokeilu tuotti hedelmää. Kuukauden lääkkeettömyys helpotti. -Ihan kuin olisi saunasta tullut, kaikki oli niin selkeää, Sofia tilittää. Sofia päätyi lääkäriinsä kanssa lopulta vaihtamaan hormonilääkityksensä toiseen. Merkin vaihdon jälkeen Sofia on päässyt masennusjaksoista eroon.¹⁰³

Mediassa ja televisiossa transsukupuoliset usein nähdään siirtymässä oikeaan sukupuoleen eikä ikään kuin jo oikeassa sukupuoleessa oleviksi.¹⁰⁴ Tämän voidaan nähdä näkyvän esim. siinä, että heitä kutsutaan transnaisiksi tai transmiehiksi eikä naisiksi tai miehiksi. Myös prosessin näkyminen journalistisissa sisällöissä on tämän perusteella ymmärrettävää, joskin epäinhimillistä. Vaikka ihminen on keskellä sukupuolenkorjausprosessia, on hänellä jo selkeä kokemus omasta sukupuolesta.

Viestinnän ja sukupuolentutkimuksen tutkijat Capuzza ja Spencer (2017) ovat väittäneet käsikirjoitettujen tv-ohjelmien käyttävän väärän kehon –diskurssia hyväkseen samalla vahvistaen transsukupuolisten roolia siirtymävaiheessa oleviksi.¹⁰⁵ Diskurssi on käytössä monissa ohjelmaformaateissa, joista yksi esimerkki on australialainen tosi-tv–formaatti Kaunotar ja nörtti. Formaatisissa kauniit naiset kilpailevat ja pariutuvat stereotyyppisten

¹⁰² Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus.

¹⁰³ Suomi24 15.9.2022.

¹⁰⁴ Johnston 2018, 457.

¹⁰⁵ Capuzza & Spencer 2017, 216.

älykkömiesten kanssa. Ohjelmassa korostetaan erityisesti osallistujien ulkoisia piirteitä sekä niiden suuria kehollisia eroja ryhmien välillä.¹⁰⁶

Tällainen kehollisuuden tai sen olemattoman vääränlaisuuden korostaminen voidaan siis nähdä median itse luomaksi strategiaksi saada katsojia. Kaunotar ja nörtti – ohjelmaformaattissa teema tuodaan esiin jo nimessä, joka on mielestäni ihmisiä raa’astikin jaotteleva. Transihmisten, kuten tässä tapauksessa BB-Sofian, kohdalla tämä vääränlaisuus näkyy juuri heidän sukupuolisuuden vaillinaisuuden korostamisena.

Aineistossa sukupuolten välitila on koko BB-Sofian kuvauksen keskiössä. Kuten jo tämän alaluokan olemassaolosta voidaan todeta, mediaa on suuresti kiinnostanut juuri sukupuolenkorjausprosessi. Ajatusleikkinä voidaan miettiä millainen tilanne olisi, jos BB-Sofia olisi jo käynyt prosessin. Näin ollen häntä saatettaisiin kuvata “vain” naiseksi transnaisen sijaan. Korjausprosessi voisi tässä tapauksessa olla esimerkiksi yksi uutinen. Nyt se on kuitenkin jopa puolet tästä aineistosta. Tietysti tähän vaikuttaa BB-Sofian oma avoimuus aiheesta.

Niin sanotussa sukupuolten välitilassa oleminen on siis televisiotuotantojen mielestä kiinnostavaa, mutta onko se eettisesti oikein? Sukupuolenkorjausprosessiin pääsevällä ihmisellä täytyy olla vahva kokemusta toiseen sukupuoleen kuulumisesta, joten miksi häntä ei nähdä osana tätä sukupuolta?

Mediassa sukupuolenkorjausprosessin esiin tuominen niin kauneusleikkausten kuin hormonihoitojen myötä vaikuttaa luovan BB-Sofiasta tietynlaista kuvaa. Hän on selkeästi valmis näkemään vaivaa tulevaisuutensa eteen sekä kertomaan omista kokemuksistaan. Prosessiin liitetyt teemat ovat kummatkin kiinnostavia ja mielipiteitä jakavia, jolloin niiden voidaan nähdä olevan hyviä uutisoinnin aiheita.

Pyritäänkö näillä medianostoilla luomaan henkilöstä ulkonäöstään huolehtivaa, pinnallistakin kuvaa vai onko nostojen ollut tarkoitus lisätä tietoisuutta erilaisuudesta? Jälkimmäisestä hyvä esimerkki on I am Jazz –tosi-tv-ohjelma, jossa seurattiin yhden nuoren matkaa läpi koko hänen sukupuolenkorjausprosessinsa. Ohjelma tuo hyvin yksityiskohtaisesti esiin kaikki haasteet ja yhteiskunnan asenteet, mutta samalla sen on kuvattu olevan todella informatiivinen

¹⁰⁶ Warner Bros 2023.

ja opettavainen.¹⁰⁷ Tahtoisin ajatella, että BB-Sofiinkin kohdalla kyseessä on tietoisuuden lisääminen, mutta kun kyse on tosi-tv-sisällöistä, en usko siihen.

Syynä epäuskooni on varmasti niin kutsuttu puhtoisuuden illuusio, jolla provokatiivisen median tutkija Pauliina Tuomi tarkoittaa tuotannon toteuttamaa ohjelmien sisällöllisten valintojen ja teemojen kaunistelemista julkisuudessa. Tämän voidaan nähdä syntyvän neljän eri diskurssin kautta, jotka ovat 1) rakennettu näennäinen eettisyys, 2) siloteltu premissi, 3) valistus ja 4) opettavaisuus.¹⁰⁸ Tuotannot siis pyrkivät luomaan kuvan oikeasta ja eettisestä toiminnasta, jolla tuotanto saa pidettyä oman maineensa puhtaana. Tällaisen strategian olemassaolo kertoo mielestäni hyvin suoraa tarinaa siitä, kuinka kaikki sisältö on laskelmoitu tuotannon kannattavuutta nostamaan.

Myös aikaisemmin esiin tuomani tokenismi – eli käytäntö, jossa näennäisesti yritetään täyttää velvoitteet esimerkiksi kiintiöroolien huomioinnissa – toimii mieltäni oman epäilyni perusteena. Tarkasteltavassa aineistossa transsukupuolisuuteen lisätään vielä seksityöntekijän ammatti, joka antaa vielä uutta puhtia tokenismiin ja toisaalta myös katsojalukuihin.

4.2 Seksityöläisyys

Toinen merkittävä aineistossa toistuva teema on seksityöläisyys. BB-Sofia on avoimesti puhunut työstään seksityöntekijänä niin ohjelmassa kuin aikaisemmin omilla sosiaalisen median kanavillaan. Hän on kertonut työskentelevänsä alalla monipuolisesti erilaisissa tehtävissä.¹⁰⁹ Tutkimuskohdetta valitessa olin tietoinen hänen työstään, mutta en kuitenkaan ajatellut tämän nousevan esiin näin huomattavasti mediassa.

Käytän tutkimuksessa termiä seksityö, sillä tunnetumpi termi prostituutio sisältää paljon historian myötä syntynyttä negatiivista konnotaatiota. Aiheesta tehdyt uusimmat tutkimukset myös käyttävät tätä neutraalimpaa termiä. Näissä tutkimuksissa termi valinnan perusteluna esiin tuodaan esimerkiksi kaupallisen seksin määritelmä työnä, jolloin on oleellista vaatia

¹⁰⁷ Johnston 2018, 466.

¹⁰⁸ Tuomi 2022, 3, 27–28.

¹⁰⁹ Seiska 6.9.2022.

työntekijöille samat oikeudet kuin muillekin työntekijöille.¹¹⁰ Näin oleellisempaa on käyttää termiä seksityö, jossa jo alkuun tuodaan esiin sen luonne työnä.

Seksuaalisuutta ja ruumiillisuutta mediassa tutkinut kirjallisuuden professori Sanna Karkulehto on todennut seksuaalisuuden mediaesitysten arkipäiväistyneen ja kaupallistuneen 1950-luvulla. Tästä seuranneet vallankumoukselliset vuosikymmenet lisäsivät ihmisten tietoisuutta seksuaalisuudesta ja seksistä. Näistä alkaneet muutokset jatkoivat kehitystä aina yhteiskunnan heteronormatiivisuutta kritisoivan queer-tutkimuksen syntyyn, josta seurasi median queer-buumi 1990-luvulla.¹¹¹

Queer-buumin synnyttäneet muutokset näkyivät laajasti koko median kentällä lukeutuen osaksi mediakulttuuria. Mediakulttuurin muutos ei kuitenkaan jämähtänyt kritisoimaan vain heteronormatiivisuutta. Muutoksissa on ollut nähtävissä myös median pornoistuminen, jolla Karkulehto tarkoittaa seksuaalissävyytteisen sisällön lisääntymistä ja arkipäiväistymistä. Tähän on vaikuttanut muun muassa internetin kasvu. Median pornoistuessa myös seksiliiketoiminta on yleistynyt ja medioitunut. Seksiä voidaan nykyään myydä, ostaa ja kuluttaa entistä avoimemmin netissä tai sen välityksellä.¹¹²

Seksityöläisyys tuotiin uutisaineistossa esiin monen eri näkökulman kautta. **Ihmisten asenteet** ja ennakkoluulot nousivat useissa kohdissa esiin. BB-Sofia toi esiin esimerkiksi ihmisten vääristyneet luulot ammatin luonteesta. Tässä yhteydessä kiinnostavaksi nousee edellä mainittu seksiliiketoiminnan medioituminen. Onko toiminnan edes osittainen siirtyminen nettiin vaikuttanut ennakoasenteisiin ammattia kohtaan?

Sofia kertoo ärsyyntyneenä siitä, että seksityötä pidetään likaisena ja helppona ammattina, vaikka se ei sitä ole. Hänen mukaansa työhön vaaditaan erityisen paljon tunneälyä.¹¹³

Yhteiskuntatieteiden tohtori Anna Kontula toteaa väitöstyössään (2008) seksityöntekijän ammattitaidon sisältävän muun muassa tilanteiden tunnepohjaisen hallinnan, omien rajojen tunnistamisen, intuitiota kunnioittavan asiakasvalinnan sekä vaaratilanteiden havaitsemisen ja niihin ennakkoon varautumisen.¹¹⁴ Kontula ei turhaan käytä termiä ammattitaito, sillä näiden taitojen omaaminen ja käytäntöön laittaminen todella vaatii taitoa ja kokemusta. Kontulan

¹¹⁰ Kontula 2008, 34.

¹¹¹ Karkulehto 2011, 120, 203.

¹¹² Karkulehto 2011, 203–205.

¹¹³ Iltalehti 13.10.2022.

¹¹⁴ Kontula 2008, 226.

ajatus tukee hyvin myös BB-Sofian kokemusta työn vaativuudesta. Seksityöllä itsensä elättäminen ei stigmastaan huolimatta ole helppoa.

On hienoa, että tällaisista ennakkokäsityksen sisältämistä aiheista puhutaan mediassa. Erityisesti näin, ennakkoluulojen purkamisen toivossa. Toisaalta sitaatissa ei mainita kuin vain BB-Sofian kokemus, joka ei välttämättä vakuuta jokaista lööpin lukijaa. Aiheesta tietämättömät eivät ehkä näe asiaa samalla tavalla kuin minä, jonka johdosta voisi olettaa medianoston toimivan osaltaan myös vain huomion herättäjänä. Median tavoitteet eivät siis automaattisesti ole samat kuin mitä itse nostosta päättelen. Median motivaatio saattaa olla opettavaisuuden sijaan vain luoda klikkiuutismainen tuote.

Aineistosta on useamminkin ilmennyt BB-Sofian puhuvan hankalista ja asennepitoisista aiheista osaltaan myös purkaakseen vääriä ennakkoluuloja.¹¹⁵ Tämä on noussut esiin esimerkiksi ammatin aloittamisen ja ammatin valinnassa yhteydessä. Muiden ihmisten mielipiteet ottivat roolia myös tässä kohtaa.

Naisia ja varsinkin transnaisia seksualisoidaan niin paljon ja käytetään seksileluina. On niin kuin haluttu kokeilla. Mietin joskus, että miksi mä teen tätä ilmaiseksi, transtaustainen Sofia kertoo pohdinnoistaan työn aloittamisen takana.¹¹⁶

Seksityötä tutkinut Anna Kontula on todennut alalle päätyksen edellyttävän nykypäivänä normista poikkeamisen, johon vaikuttaa yksilön taustatekijät. Mainittavia ovat ainakin aikaisempi kokemus marginaalista, poikkeava sukupuoli- tai seksuaalinen kokemus tai seksuaalisuus sekä verrattain huono mahdollisuus asettua normiin sopiville työmarkkinoille.¹¹⁷ Kontulan teorian mukaan ei siis ole lainkaan yllättävää, että BB-Sofia on päätenyt seksityöntekijäksi.

Kontula on myös todennut sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin asettuvilla yksilöillä olevan suuri rooli seksityöntekijöiden keskuudessa¹¹⁸. Edellinen sitaatti avaa hyvin ainakin BB-Sofian kokemusta ja syitä tästä roolista. Hänen tilanteessaan motiivi työn aloittamiselle ei ole kovin positiivinen, mutta toisaalta työn haussa yleensäkin yksilö pyrkii löytämään itsestään jonkin taidon tai piirteen, joka luo hänestä kilpailukykyisen. Tässä tilanteessa tuo piirre –

¹¹⁵ MTV Uutiset 5.9.2022.

¹¹⁶ Seiska 7.9.2022.

¹¹⁷ Kontula 2008, 226.

¹¹⁸ Kontula 2008, 225.

transsukupuolisuus – ainakin on marginaalinen, jolloin se voi erottuvuudellaan olla kannattavin.

Muiden asenteista keskusteliin myös BB-podcastissa, jossa juontajat pohtivat ylipäänsä tarvetta käsitellä seksityöläisen ammattia. Pikkarainen haaveili heidän suhtautumisensa olevan samankaltainen kuin muiden ammattien kohdalla, mutta keskustelu lähti kuitenkin nopeasti syventymään.¹¹⁹ Keskusteluun nousi erityisesti ohjelman tilanne, jossa BB-Sofia oli kertonut ammateistaan muille asukkaille. Muiden asukkaiden ilmeet nostivat podcastissa keskustelun heidän mahdollisista ajatuksistaan reaktion taustalla. Mitä aiheesta saa kysyä? Miten toimia kunnioittavasti, vaikka aihe kiinnostaa?¹²⁰

Tämä mielestäni kuvaa hyvin sitä, kuinka piilossa aihe on. Ihmiset eivät tiedä ammatista, mutta toisaalta ei ole kyselemistä ei nähdä korrektiksi. Ajaudutaan outoon tilanteeseen, sillä kaikki uusi ja tuntematon kuitenkin kiinnostaa ihmisiä. Tätä ajatusta kommentoitiin myös podcastissa, kun Snow kertoi itse olevansa kyllästynyt jatkuvaan uteluun. Hän kuitenkin samalla totesi BB-Sofian toiminnan olevan erittäin ihailtavaa. Hänellä on useampi muita kiinnostava aihe ja hän on avoimesti valmis vastaamaan ihmisten kysymyksiin jopa kansallisessa televisio-ohjelmassa.¹²¹

Muiden asennoituminen ammattiin tuli vahvasti esiin myös hänen jo pudottua tosi-tv-ohjelmasta. Uutisissa mainittiin BB-Sofian kertoneen saaneensa ikäviä kommentteja hänestä levitettyihin kuviin ja videoihin liittyen. Kuvat olivat alun perin julkaistu maksullisella OnlyFans-sivustolla, jonka kautta hän julkaisee itsestään eroottista sisältöä.¹²²

Nyt Sofian kuva- ja videomateriaalia on kuitenkin levinnyt kaikkien katsottavaksi Ylilauta-keskustelufoorumilla. Sofian mukaan samat ihmiset, jotka ovat Ylilauta-sivustolla katsoneet hänen seksivideoitaan, ovat aiemmin haukkuneet häntä esimerkiksi rumaksi ja transuksi. Tämä on hänen mielestään naurettavaa ja kertoo ainoastaan siitä, etteivät ilkeilijät voi henkisesti kovin hyvin. -Suurin osa on katsonut ne (kuvat ja videot) ja vetänyt käteen. Sitten heille on tullut paha mieli, koska he ovat tajunneet, että Soffe syyttää heitäkin. Ja jos heitä ei ole aiemmin sykkinyt Soffen kaltaisille naisille, niin nyt sykkii, Sofia toteaa YouTubessa.¹²³

Kuten aiemmin on tuotu esiin, seksityö on siirtynyt muun maailman mukana myös osaksi medioitunutta maailmaamme. Sen myötä ovat myös sisältöjen väärinkäyttämiseen liittyvät

¹¹⁹ BB-podcast, jakso 3, 12.40.

¹²⁰ BB-podcast, jakso 3, 14.15.

¹²¹ BB-podcast, jakso 3, 15.45.

¹²² Metropoli 12.12.2022.

¹²³ Metropoli 12.12.2022.

vaarat lisääntyneet. Väärinkäyttö on yllättävän helppoa, kun kyseessä ei vanhaan tapaan olekaan esimerkiksi fyysinen lehti tai kuva. Nykyään riittää ruutukaappaus ja kaappauksen lähetykset sosiaalisessa mediassa niin yksityisesti kuin avoimesti laajempaan levikkiin.

Tällainen toiminta toki lasketaan tekijänoikeuden rikkomiseksi¹²⁴, mutta syytetyn etsiminen esimerkiksi edellä mainitusta Ylilauta-keskustelufoorumista anonyymien käyttäjien keskuudesta voi olla haastavaa tai jopa mahdotonta. Sisältöjen leviämisen lisäksi sen aiheuttamat reaktiot, kuten nimittely ja kiusaaminen eivät varmasti ainakaan helpota ärtymyksen tunnetta.

Nimittelystä on myös nähtävissä transfobiaa, jolla tarkoitetaan muiden kielteistä asennoitumista ja käytöstä transihmisiä kohtaan. Transfobia voidaan rinnastaa esimerkiksi rasismiin ja sen ilmiöihin.¹²⁵ Aineistoesimerkissä tämä näkyy esimerkiksi nimittelyssä, jolla viitataan transihmisyyteen. Myös anonyymiyden taakse piiloutuminen voidaan liittää tähän kuten laajemminkin esimerkiksi nettikiusaamiseen.

On ikävä huomata kuinka tällaiset fobiset asenteet nousevat yhä esiin. Medianosto suorine lainauksineen luo BB-Sofiasta kuitenkin erittäin vahvan ja kypsän oloisen kuvan. Hänen vastauksensa tyyli voidaan toki kokea myös vastaan haastamisena, joka ei välttämättä toimi kuvaamaan häntä kypsänä. Toisaalta tämänkaltainen uutinen ei itsessäänkään toimi seksityön stigman vähentäjänä, enemmänkin päinvastoin.

BB-podcastissa tällaiseen seksityön herjaamiseen ja saman aikaisesti siitä kiinnostumiseen suhtauduttiin mielenkiintoisesti. Keskustelua herätti BB-talossa käyty erikoisia seksimieltymyksiä kommentoiva keskustelu. Tämä aiheelle kikattelu sai Sanna Pikkaraisen pohtimaan aiheeseen suhtautumista: “Kelaa kuinka siistii se ois jos – – tällaset keskustelut ois yhtä normaalei ku se et no mitäs sä teit hiihtolomalla tai et no mikä on sun lempiasento. Tietsä ku se on ihan normaali asia niin miks se ei oo normaali asia.”¹²⁶ Olen tästä ajatuksesta samaa mieltä ja näen BB-Sofian käyvän avoimia keskusteluja talossa ja mediassa juuri tämän tavoitteen eteen.

Ihmettelin kuitenkin hieman, kun podcastin juontajat päättivät pohdinnan tähän ja sopivat jatkavansa keskustelua kahvihuoneessa podcastin ulkopuolella¹²⁷. Miksi aiheesta ei voitu

¹²⁴ Iltalehti 17.10.2020.

¹²⁵ Seta ry 2023.

¹²⁶ BB-podcast, jakso 11, 4.32.

¹²⁷ BB-podcast, jakso 11, 4.49.

keskustella julkisesti? Mitä sellaista keskustelu piti sisällään, että se piti tehdä yksityisesti? Mielestäni tällaiset pohdinnat juuri edesauttaisivat normalisointia, jonka tähden tuntuu erikoiselta, etteivät he Sofian toimintaa ihailevat juontavat olleet valmiit tekemään samaa.

Muiden ihmisten asenteiden lisäksi aineisto toi laajasti esiin myös BB-Sofian omaa asennoitumista ammatiaan kohtaan. Hän itse muun muassa kokee seksityön olevan vain yksi hänen monista ammateistaan.

Seksityöstään hän ei aio kertoa muille asukkaille heti ensikättelyssä. -Se ei ole sellainen asia, joka määrittelee minua. Se on vain pieni osa elämäni, josta saan joskus rahaa. Aion ensin tuoda esiin kaikki muut puolet itsestäni, ja toivon, etteivät ihmiset muuttaisi käsitystä minusta sen takia, vaan tutustuisivat aidosti, hän pohtii.¹²⁸

Nosto tuo vahvasti esiin pelot, joita muiden ihmisten toiminta ja asenteet yksilölle voi aiheuttaa. Kun kokemusta vertaa esimerkiksi kaupanalan töihin voidaan huomata, kuinka suuri merkitys muilla ihmisillä on. Yksilön täytyy olla kovin vahva ja itsetietoinen, jos tahtoo tuoda seksityön kaltaisia väheksytyjä asioita esiin ja puhua niiden puolesta. BB-Sofian kohdalla hänen sukupuolikokemuksensa on varmasti luonut jonkinlaista pohjaa erilaisuuden sietämiselle. Toisaalta tällainen ajatusmalli voidaan nähdä myös heikkoutena, jolloin se saattaa altistaa syrjinnälle.

Nostoissa on tuotu esiin myös syvempi yhteiskunnallinen merkitys ja tausta, joka BB-Sofian mukaan ammatilla on. Sisällöissä näkyy hyvin myös edellä mainittu pitkäaikainen kokemus erilaisuudesta, jonka pohjalta hänen oma asennoitumisensa on syntynyt. Ammatin suurempi merkitys perustaa voimakkaasti myös hänen transsukupuolisuutensa, joka tulee konkreettisesti esiin hänen ammatissaan.

Seksityöllä on Sofian elämässä suuri merkitys, sillä transnaisia usein alistetaan ja syrjitään. Seksityön avulla Sofia kokee saavansa vallan takaisin itselleen. Hänen tavoitteensa on oma pieni suloinen talo, jonka hän aikoo rakentaa seksityöllä tienatuilla rahoilla.¹²⁹

Hänen oma asenteensa vaikuttaa siis kumpuavan hänen omista kokemuksistaan marginaalissa elämisestä. Muiden asenteiden voidaan nähdä myös vaikuttaneen hänen omaan asenteeseensa seksityötä kohtaan. Anna Kontula on kuvaillut seksityötä vapaaehtoisena pakona yhteiskunnan asettamista normeista. Paon tarkoituksena ei aina ole taloudellinen pärjääminen,

¹²⁸ Ilta-Sanomat 4.9.2022.

¹²⁹ Suomi24 7.9.2022.

vaan pääsyynä nähdään halu elää vapaasti omalla tavallaan.¹³⁰ Vallan takaisin otto ja vapaana eläminen, vaikuttavat olevan juuri BB-Sofiankin tärkeimpiä motivaatioita seksityön tekoon.

Toisaalta on mielenkiintoista pohtia olisiko hän päätenyt tähän ammattiin ilman transsukupuolisuuden kokemustaan. Uskon sillä olleen suuri merkitys edellä mainittujen perusteluiden takia, mutta onko päätelmä liian suoraviivainen. Ammattiin kuitenkin liittyy edelleen vahva negatiivinen stigma, jota Kontula kutsuu herättelevästi “huorastigmaksi”¹³¹. Riittääkö pelkkä yksilön aikaisempi kokemus marginaalista kestävään ammatin mukana tuoman huorastigman?

Tähän ajatukseen liittyvä tärkeä medianosto on BB-Sofian toteamus, jossa käy ilmi hänen tekevän työtä omasta tahdostaan¹³². Hän tuo kuitenkin esiin tiedostavansa, ettei kaikilla ole samoja mahdollisuuksia. Ammattiin liitetyt negatiiviset konnotaatiot pakotuksesta ja kärsimyksestä saattavat joidenkin kohdalla olla totta.

Sofia kuitenkin sanoo, ettei halua ihannoita seksityötä. -Toi oli musta hyvä, että sä sanoit, ettei pidä glamourisoida, koska köyhissä maissa joku joutuu tekemään moraaliaan vastaan seksityötä, Tuula sanoo. -Kyllä Englannissa ja Suomessakin on varmasti ihmisiä, jotka eivät oikeasti halua tehdä tuota, Sofia muistuttaa.¹³³

Mielestäni tämä nosto on yksi tärkeimmistä, kun pohditaan median BB-Sofiasta luomasta kuvasta. Vaikka on kyseessä vaikea ja vaiettu aihe, hän ei pelkää puhua siitä. Hän varmasti kokemuksensa perusteella tiedostaa avoimuuden olevan paras tapa lisätä ihmisten tietoisuutta ja ymmärrystä. Aikaisemmissa median sisältöesimerkeissä on tuotu esiin syitä alalle ryhtymiseen ja puhuttu alan stigmasta. Tämä kuitenkin toimii hyvänä konkreettisena osoituksena siitä, ettei alalla toimiminen ole helppoa.

Suomessa seksityöntekijöiden tilanteen nähdään olevan parempi kuin muualla maailmassa. Tämä ei kuitenkaan vielä tarkoita, että heidän asemansa olisi yhdenvertainen normin mukaan eläviin ihmisiin verrattaessa.¹³⁴ Tähän varmasti vaikuttavat Anna Kontulan esiin tuomat ennakkoon olemassa olevat taustatekijät, joihin muun muassa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöön kuuluminen lukeutuvat. Heidän asemansa yhteiskunnassa on valmiiksi kehno, jolloin ammatti ei ainakaan auta aseman parantamisessa.

¹³⁰ Kontula 2008, 13–14, 223.

¹³¹ Kontula 2008, 152.

¹³² Ruutu 6.9.2022.

¹³³ Ruutu 13.10.2022.

¹³⁴ Kontula 2008, 225.

BB-Sofia on kertonut avoimesti työstään seksityön parissa. Useamman vuoden työtä tehneenä hänelle on kertynyt valtavasti **kokemuksia**, joista myös media on kirjoitellut. Esiin on noussut muun muassa hänen työnkuvansa sekä urapolku kohti nykyisiä työtehtäviä.

Etenkin talon vanhin asukas Tuula haluaa tietää, miksi Sofia on päätenyt perustamaan Only Fans –tilin. -Mulle oli aina yksi kaveri sanonut, että sä olisit niin hyvä siinä, että pitäisi vain aloittaa, Sofia paljastaa. Aluksi Sofia kertoo tehneensä vain Only Fans -sisältöä, mutta pian mukaan astuivat myös muut palvelut. -Sen kautta tulivat kaikki muut jutut, koska olin jo laittanut itseni ikään kuin “out there”. Aloitin escort-hommat ja puhelinjutut. Myin mun kuvia, pikkareita ja sukkia. Oikeasti ihan kaikkee, Sofia avaa. Sofia kertoo tehneensä tapaamisia noin vuoden ajan, mutta tänä päivänä Sofia ei enää tapaa asiakkaitaan kasvotusten. Hänen mukaansa yhteisistä hetkistä miesten kanssa ei maksettu tarpeeksi.¹³⁵

Sitaatissa kuvataan kattavasti BB-Sofian työtehtäviä ja niiden laajaa kirjoa. Hän tuo osuvasti esiin työtehtävien erilaisuuden ja läheisten vaikutuksen yksilön rohkaisuun. Medianostosta voidaan myös päätellä hänen kokeneen alkuun pääsemisen jälkeen jonkinlaista vapautumista ja rohkeutta, sillä hän laajensi työnkuvaansa huomattavasti. Toisaalta hän myös mainitsee lopettaneensa esimerkiksi fyysisien tapaamisten tekemisen. Näiden perusteella ammattia voisi luonteensa puolesta verrata esimerkiksi yrittäjyyteen. Kaikki päätökset tehdään itsenäisesti.

Tämän noston mukaan seksityön luonne, tai ainakin oletus siitä, on selkeästi muuttunut ajan kuluessa. Oma oletukseni puhuttaessa seksityöstä on juuri fyysisten tapaamisten ja seuralaispalvelun sisältämät työt. Uutisnoston mukaan työtehtävät voivat kuitenkin olla hyvin paljon muutakin. Suurin osa työstä, ainakin hänen kohdallaan, on etänä suoritettavaa, itsenäistä työskentelyä. Tässä on selkeästi nähtävissä digitalisoituminen ja koko maailman verkottuminen. Voidaan varmasti olettaa esimerkiksi sukkien ja alusvaatteiden myynnin tapahtuvan verkon ja postin välityksellä, puhumattakaan Only Fans –palvelun verkkosisällöstä.

Toisaalta muutos voi olla vielä tätäkin laajempi, sillä tuotettu porno(mainen) sisältö on tapauksessa tuotu julkisuuteen. Laajasti paheksuttu, piiloteltu ja moralisoitu sisältö on nyt julkisuudessa, niin BB-Sofiasta levitettyjen kuvien kuin edellisen kaltaisten kuvailujen kautta. Tässä voidaan nähdä olevan jälleen kyse kielletyn hedelmän paradoksista, jossa paheksuvuus

¹³⁵ Iltalehti 13.10.2022.

vain lisää aiheen kiehtovuutta. Kun tällaisia julkisuusnostoja tehdään yhä useammin, sisältö normalisoituu ja paradoksi raukeaa.¹³⁶

Seksin ja seksuaalisen sisällön kieltäminen ja paheksunta siis itse tuottavat sisällölle näkyvyyttä ja lisäävät sen vetovoimaa. Kun toiminnan vaikutuksia miettii pidemmällä aikavälillä, voidaan nähdä sen oikea merkittävyys pornon käsityksen muuttumiselle. Aikaisemmin pornona pidettyjä sisältöjä ei enää niiden saaman näkyvyyden takia pidetä pornona. Näin ollen pornon ja muun seksuaalisen sisällön käsitys muuttuu.¹³⁷ Seksityöntekijän näkökulmasta tämä tarkoittaa jatkuvaa ammatillista kehittymistä.

Ammatin yrittäjyysluonne nousi esiin myös palkkasummien yhteydessä. Edellisen sitaatin esittelemät monet työnkuvat myös mielestäni perustelevat tuottavuutta käsittelevää medianostoa, sillä laaja-alaisten työtehtävien tekeminen tuottaa varmasti myös enemmän rahaa.

Sofia kertoo, että teki escort-tapaamisia asiakkaiden kanssa vuoden verran. Hän ei kuitenkaan tavannut asiakkaita aina edes kerran kuukaudessa. Maksimissaan Sofia on tavannut kolme asiakasta viikossa. -Se on kuitenkin hyvä, että voin tehdä niitä, jos haluan. Varsinkin tämän alan yrittäjänä ei ole ketään, joka auttaa. Ei ole paikkaa, josta voi hakea lisää töitä, jos tarvitsee. Mä osaan ton homman ja tiedän, että miten tota tehdään, Sofia sanoo. Sofia kertoo Mialle ja Mervelle, että seksityöllä voisi tienata jopa 12 000 tai 13 000 euroa kuukaudessa, jos tapaisi kaksi asiakasta päivässä neljänä päivänä viikossa.¹³⁸

Sitaatissa esiin nousee työnhajauksen puuttuminen, jonka Anna Kontula yhdistää työn henkisen vaativuuden lisäksi seksityön raskauteen. Hän toteaa työntekijän omien rajojen määrittelyn ja niistä kiinni pitämisen olevan työssä jaksamisen pohja. Tätä hän perustelee juuri ammatin itsenäisellä luonteella.¹³⁹ Kuten uutissitaatissakin mainitaan, työ on erittäin itsenäistä ja vaatii paljon itseohjautuvuutta. Se tietysti vaatii tietynlaista rohkeutta ja henkistä kanttia, jota BB-Sofialta näyttää löytyvän.

Seksityöntekijöiden täytyy siis olla todella aktiivisia pitääkseen työn tuottavuuden vaadittavalla tasolla itsensä elättämiseen. Toisaalta hänen julkisesti kertomansa tienatut summat vaikuttavat erittäin suurilta. Summat myös perustelevat hänen toteamustaan ammattitaitoisesta työskentelystä. Mediansisältönä tämänkaltainen sisältö ei ole yllättävää,

¹³⁶ Karkulehto 2011, 72.

¹³⁷ Karkulehto 2011, 72.

¹³⁸ Ruutu 13.10.2022.

¹³⁹ Kontula 2008, 226.

sillä palkka-asiat ovat seksin ja seksuaalisuuden tavoin yksityisiä asioita, joista ei mielellään puhuta.

Taloudellisen puolen lisäksi aineistosta nousi esiin yleisestikin puhuttava aihe eli seksikumppanien määrä. Ymmärrettävästi seksiä työkseen myyvällä on ollut useampia petikumppaneita. Näin ollen määrät eivät aiheuttaneet sen suurempia reaktioita muiden keskustelijoiden keskuudessa tai näitä reaktioita ei ainakaan mainittu tai korostettu kohtauksesta tehdyssä uutisessa.

BB-talossa vietettiin intiimejä hetkiä sängyssä loikoillen, kun Aleks, Mia, Sofia ja Ruzbeh juttelivat parisuhteistaan. – – Nelikko miettii makuuhuoneessa myös seksikumppaneidensa määriä. Aleks paljasti oman määränsä olevan kastissa yli 20, mutta alle 40. Mia myönsi itse lukeutuvansa kastiin alle 20, kun puolestaan Sofia kertoi oman lukunsa olevan 100–200.¹⁴⁰

BB-Sofian kertomista lukumäärissä voidaan mahdollisesti nähdä hänen ammattinsa vaikutus, vaikka hän ei kertomansa mukaan enää työskentele varsinaisen intiimin aktin parissa. Tämän yksityiskohdan esiin nouseminen mediassa ei ole yllättävää, sillä seksikumppanien määrästä on keskusteltu mediassa laajasti muutenkin. Erityistä mediahuomiota saa naisten seksuaalinen aktiivisuus ja sen hyväksyttävyys.¹⁴¹

Seksiä tutkineen Sanna Karkulehdon mukaan seksuaalisuus linkitetään vahvasti luokkaeroihin, jossa alhainen asema näkyy juuri esimerkiksi suuressa seksikumppanien määrässä. Tutkimuksissakin asiaa on kuitenkin tarkasteltu lähinnä vain naisten kohdalla.¹⁴² Ajatus tuntuu olevan monien medianostojen ja keskusteluiden taustalla, sillä usein luvuille näytetään annettavan suhteettoman suuri merkitys. Erityisesti suurempien lukujen kohdalla esiin nousee myös negatiivinen konnotaatio, joka voi hyvin juontaa juurensa historian kirjoista. Tämä kuitenkin näkyy vain naisten lukujen kohdalla, joka tuntuu loogiselta, jos tutkimukset ovat aikanaan keskittyneet naisiin.

Seksityöläisyyden kokemuksista puhuttaessa muita Big Brother –talon asukkaita kiinnosti myös Sofian mahdolliset julkisuudesta tunnetut asiakkaat. BB-Sofialla on ollut paljon asiakkaita, kuten hän on tuonut esiin, joten järkeenkäyvästi osa on myös suurelle yleisölle tuttuja. Uteliaisuus tällaisia paljastuksen omaisia asioita kohtaan on luonnollista erityisesti,

¹⁴⁰ Seiska 21.9.2022.

¹⁴¹ Helsingin sanomat 14.03.2023.

¹⁴² Karkulehto 2011, 19–21.

kun kyseessä on tällainen yksityinen, tietynlaisen stigman omaava asia kuten seksikumppani.¹⁴³

Sofia kertoo asukkaiden yllyttämänä julkisuudesta tunnetuista seksikumppaneistaan. -Olen ollut itseasiassa kahden kanssa, seksityötä ammatikseen harjoittava Sofia paljasti uteliaille asuinkumppaneilleen viitaten seksin harrastamiseen suomalaisten julkkisten kanssa. Sofia linjasi, ettei halua paljastaa toisen seksikumppaninsa nimeä. Toisen asukkaat arvasivat Sofian vihjeen pohjalta.¹⁴⁴

Median näkökulmasta tällainen sisältö on erittäin kiinnostavaa ja klikkimäistä. Medianhan on todettu kiinnostuvan erityisesti juuri julkisuudessa esiintyvistä henkilöistä ja heihin kohdistuvista, useimmiten huhuperäisistä, puheista.¹⁴⁵ Tätä voisi mediasisältönä kutsua myös jo paljastukseksi, sillä kyseessä on yksityinen asia. Mediatutkija Veijo Hietalan teorioiden mukaan tämä voidaan nähdä myös tirkistelynä, koska ihmisten uteliaisuus keskittyy henkilökohtaiseen, piiloteltuunkin asiaan¹⁴⁶. Kuten seksityöläisyyttä tarkastellessa on käynyt ilmi seksi ja seksuaalisuus ovat yhä todella piiloteltuja ja hävettyjä keskustelun aiheita.

Medianoston mielenkiintoisuutta lisää vielä juuri edellä käsitellyt BB-Sofian sukupuoli kokemus ja ammatti. Nämä tuovat uutiseen ikään kuin uuden kierroksen mielenkiintoisuutta, joka puolestaan lisää klikkimäisyyttä. Tässä yhteydessä on kuitenkin huomioitava, ettei nostosta ilmene juuri mitään itse kanssakäymisestä. Ei siis voida tietää onko kyseinen julkisuuden henkilö ostanut BB-Sofian palveluita vai onko toiminta ollut vapaaluontoisempaa. Uutisessa kanssakäyminen kuitenkin on sulavasti yhdistetty seksityöläisyyteen. Itse näen tämän olevan vain klikkiuutismaisuutta, sillä seksityö on tuotu esiin vain ammattina. Keskustelun aloitus ei myöskään suoraan kerro, että keskustelussa olisi hänen asiakkaansa vaan yleisesti seksikumppanit.

Toisaalta juuri tällainen pohdinta on varmasti yksi tämänkin medianoston tavoite. Lukija saattaa jäädä pohtimaan uutisen sisältöä ja median kannalta parhaassa tapauksessa ryhtyy etsimään lisää tietoa asiasta. Näin asia saa näkyvyyttä ja lisää klikkauksia. Toisaalta osalle lukijoista saattaa riittää tuollainen sulava sivulause, jossa ammatti liitetään aiheeseen. Nopeasti luettuna se varmasti riittää vakuuttamat jotkut siitä, että tapaamiset julkisuuden henkilöiden kanssa ovat olleet liiketoiminnan harjoittamista.

¹⁴³ Hietala 2007, 63–64.

¹⁴⁴ Seiska 30.9.2022.

¹⁴⁵ Huovila 2001, 39.

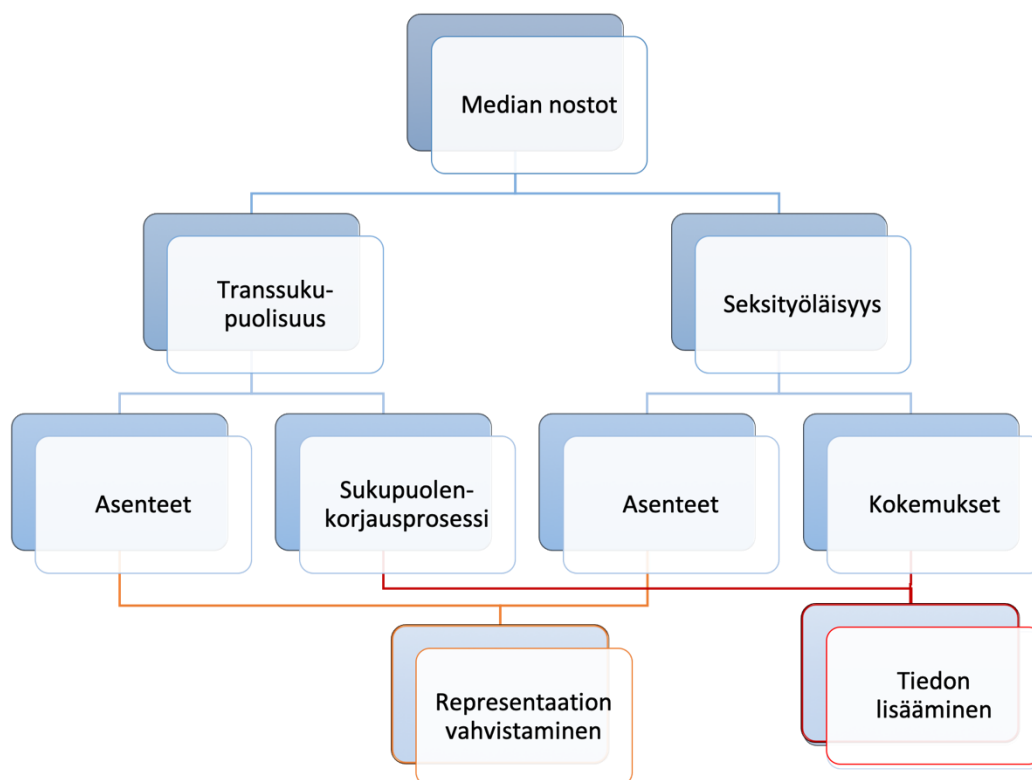
¹⁴⁶ Hietala 2007, 63–64.

5 Nostojen laajemmat merkitykset

Tässä kappaleessa tulen avaamaan tutkimustuloksia, jotka vastaavat toiseen tutkimuskysymykseeni: Mitä merkityksiä nostot luovat? Kysymykseen vastatakseni olen tuonut analyysissa muodostuneet luokat laajempaan kontekstiin. Ratkaisevassa osassa ovat alaluokat, joiden avulla tulokset muodostuivat. Ensimmäinen esiin noussut merkitys on representaation vahvistaminen. Tämä syntyi pääluokkien ensimmäisistä alaluokista, jotka kummatkin ovat nimettyinä asenteiksi. Toinen merkitys on tiedon lisääminen, joka puolestaan syntyi toisista alaluokista.

Jaottelu ei ollut tarkoituksen mukainen vaan se syntyi alaluokkien aineistoa ja havaintojani pohtiessa. Tämä on kuitenkin mielestäni erittäin mielenkiintoinen tulos, joka osaltaan varmasti kertoo jotain nyky-yhteiskunnasta. Selkeyttäkseni merkitysten muodostumista kuvaan niitä kuviossa 4.

Kuvio 4: Toiseen tutkimuskysymykseen vastaavat tutkimustulokset kuvattuna.

5.1 Representaation vahvistaminen

Muodostuneiden pääluokkien – transsukupuolisuus ja seksityöläisyys – alle syntyi alaluokat, jotka nimesin asenteiksi. Nämä kuvaavat nimensä mukaisesti muiden ihmisten sekä BB-Sofian omaa asennetta edellä mainittuihin aiheisiin. Asenteiden esiin nouseminen ja niiden nostamisen tyyli kuvastavat mielestäni selkeästi yleistä representaatiota näistä teemoista. Tieteen termipankin mukaan ihmistieteissä representaatiolla tarkoitetaan esittämistä, kuvaa tai käsitystä, joka rakentuu ulkopuolelta¹⁴⁷. Aineisto siis vahvistaa kuvaa transsukupuolisuudesta ja seksityöläisyydestä.

Yleistyneen kuvan vahvistamista ja sen merkitystä voidaan tarkastella monesta näkökulmasta. Toisaalta se voidaan nähdä negatiivisena havaintona, sillä aineisto sisältää paljon yleistyksiä ja tuo esiin ihmisten ennakkoluuloja. BB-Sofia myös vahvasti luokitellaan vain seksityöläisyyden ja transsukupuolisuuden esittäjäksi, huomioimatta häntä yksilönä. Kuten aineiston analyysissä totesin, häntä ei siis esitellä oikeastaan lainkaan artikkeleissa, vaan suoraan siirrytään näiden kahden teemaan käsittelyyn.

Tällaisen sisällön tuottamisen voisi nähdä juuri representaation vahvistamisena, sillä esiin tuomalla edellisessä alaluvussa esiteltyjä asenteita ja ennakkoluuloja aineiston voidaan nähdä toistavan negatiivista kuvaa ja lisää sen kuvastoa. Tämän voisi ajatella olevan “totuus”, sillä kyseessä on tosi-tv:tä käsittelevä aineisto. Kuten on aiemmin todettu, tosi-tv:n tarkoitus on viihdyttää ja herättää tunteita. Onnistuessaan sen sisällöistä puhutaan jopa mediassa, jonka tarkoitus puolestaan on saada lukijoita esimerkiksi mielipiteitä jakavista aiheista kirjoittamalla. Tässä kontekstissa transsukupuolisuuden ja seksityöläisyyden representaatioiden vahvistaminen voidaan siis nähdä negatiivisena havaintona.

Toisaalta tämä voidaan nähdä myös positiivisena huomiona. Uutisissa aiheita käsiteltiin hyvin kuvailevasti, kriittisesti ja ratkaisukeskeisesti. Usein uutisten nostamissa keskusteluissa muut Big Brother –talon asukkaat kysyivät BB-Sofialta esimerkiksi hänen kokemuksistaan transnaisena tai seksityöläisenä. Tällaisten keskusteluiden ja niistä tehtyjen uutisten voidaan nähdä tuovan esiin ennakkoluuloja uudesta ehkä mielenkiintoisemmasta näkökulmasta. Näissä esimerkeissä ennakkoluuloja kuvataan niiden kohteen kokemuksen ja tunteiden kautta. Jo tämä näkökulma kuvaa mielestäni hyvin positiivista käsityksen vahvistamista.

Toinen merkittävä huomio on ongelmien tiedostaminen monella eri tasolla. Esimerkiksi transsukupuolisuutta tarkastellaan aineistossa yksilön, vuorovaikutuksen ja yhteiskunnan

¹⁴⁷ Tieteen termipankki 2023.

tasoilla. Käsittely ei siis jää vain yksilön tasolle, jolloin kyse olisi vain yhden ihmisen ajatuksista ja kokemuksista. Monipuolisuudellaan sisältö on laajemmin merkityksellisempää ja yleistettävämpää, jonka myötä sen voi nähdä laajentavan nykyisiä vallalla olevia representaatiota.

Positiivista ajatusta todistaa myös konkreettiset arjen kuvaukset ja stereotyyppien kritisoiminen, jotka nousivat esiin esimerkiksi seksityön luonteen yhteydessä. Aineistossa BB-Sofia muun muassa kyseenalaisti ennakkoluuloja sekstiyön helppoudesta¹⁴⁸ kertoen omia kokemuksiaan työstä¹⁴⁹. Tämä mielestäni toimii hyvänä esimerkkinä yleiskäsitystä muuttamisesta ja vahvistamisesta omien kokemusta ja näkökulmien esiin tuonnin avulla. On myös merkittävää, ettei aineisto ainoastaan käsittele stereotyyppiä, vaan aihetta on käsitelty kattavammin.

Positiivisen representaation vahvistaminen näkyi myös aiheen monipuolisella kuvaamisella. Sen avulla mediassa näytettävä kuvasto esimerkiksi sukupuolivähemmistöistä laajentuu ja pidemmälle mentäessä normalisoituu. Representaatiota rikastuttamalla myös yksittäisen yksilön kuvan merkitys laskee. Tämä puolestaan on tärkeää myös yksilöille ruudun takana, sillä jokainen pyrkii löytämään samaistumispintaa myös mediasta.¹⁵⁰

Koen siis tutkittavan aineiston laajemmin pyrkivän representaation vahvistamiseen. Kun tällaisia arkoja ja tunteita herättäviä aiheita tarkastellaan julkisesti esimerkiksi Big Brother – talossa media nostaa niitä myös yhä laajemmalle yleisölle. Näin asenteet ja yksilön kokemukset asenteiden kohteena saavat laajemman merkityksen. Käsittelyn voidaan siis nähdä pyrkivän kattavammin yleistyneiden käsitysten laajentamiseen ja monialaisen representaation vahvistamiseen.

5.2 Tiedon lisääminen

Tämä medianostojen esiin tuoma laajempi merkitys muodostui edellisessä alaluvussa esiteltyjen alaluokkien sisällöistä. Transsukupuolisuusluokan alla käsitelty alaluokka sukupuolenkorjausprosessi sekä seksityöläisyyden alle luotu alaluokka kokemukset

¹⁴⁸ Iltalehti 13.10.2022.

¹⁴⁹ Iltalehti 13.10.2022.

¹⁵⁰ Fryberg & Townsend 2008, 178.; Nieminen & Pantti 2004, 124–125.

kummatkin kuvasivat aiheitaan tiedon lisäämisen näkökulmasta. Tämäkään sisällön laajempi merkitys ei ole ennalta määritelty, vaan se nousi aineiston käsittelyn yhteydessä esiin. Nimesin havainnon tiedon lisäämiseksi, sillä koin aineiston esittelevän hieman tuntemattomampia aiheita kattavasti kokemuksien kautta esitellen.

Media tuo esiin joka päivä jotain suurelle yleisölle tuntematonta ja uutta. Oli se sitten maailmalla tapahtuva kriisitilanne, lakimuutos tai vaikka uuden myymäläketjun rantautuminen Suomeen. Tutummin tällaiset aiheet nousevat esiin tv-uutisista, mutta samalla tavalla niitä nykyään näkyy myös muissa medioissa. Mediatuotteiden monipuolistuessa sekä erityisesti niiden käytön lisääntyessä ihmisille on syntynyt tietynlainen tietämisvietti. Tällainen uuden tiedon haaliminen, oli se sitten uutisten tai vaikka sosiaalisen median kautta, on nykyään jo verrattaessa viihteeseen.¹⁵¹

Tosi-tv:ssä tuntemattomampien aiheiden käsittely tapahtuu usein jonkun osallistujan omakohtaisten kokemusten kautta. Jo maalaisjärjellä ajatellen voi todeta ihmisten harvoin keskustelevan aiheista, joista kukaan ei tiedä mitään. Näin ollen on loogista, että yhdellä tai useammalla keskusteluun osallistujalla on jotain yksityiskohtaista tietoa lisätä keskusteluun. Tässä aineistossa BB-Sofia usein toimi niin sanottuna tiedon lisääjänä, sillä hänellä oli useammastakin marginaalisesta aiheesta omakohtaista kokemusta.

Big Brother –talossa transsukupuolisuudesta keskustellessa esiin nousi sukupuolenkorjausprosessi, joka tuntemattomuudessaan kiinnosti muita keskustelijoita. BB-Sofia keskusteli aiheesta avoimesti käyttäen omia kokemuksiaan esimerkkeinä. Kuten aihetta esittelevässä alaluvussa todettiin, sukupuolenkorjausprosessiin kuuluu juridinen ja lääketieteellinen puoli. Erityisesti lääketieteelliset kokemukset voisi nähdä arkoina keskustelun aiheina niiden henkilökohtaisuuden takia. BB-Sofia kuitenkin keskusteli kokemuksistaan hyvin peittelemättömästi ja helposti lähestyttävästi.

Sama linjaus on nähtävissä myös seksityöläisyydestä keskusteltaessa, jolloin erityisesti hänen kokemuksensa työstään nousivat keskiöön. Aineistossa nousi esiin muun muassa hänen työnkuviensa laajuus, tiettyjen asiakastyypien tapaaminen ja ammatin aloittamiseen johtaneet ajatukset. Tässä, kuten sukupuolenkorjausprosessissa, aiheena oli suurelle yleisölle tuntemattomampi aihe, josta BB-Sofia keskusteli avomielisesti julkisessa ympäristössä.

¹⁵¹ Hietala 2007, 88.

Näistä sisällöistä mielestäni paistaa esiin laaja tiedon lisääminen. Tällaisista vieraammista asioista julkisesti kertominen on ymmärrettävästi myös kiinnostanut mediaa, joka on keskusteluja julkaistessaan vain lisännyt tiedon leviämistä. Näin yksilön kokemuksiin pohjautuva tieto on levinnyt yhä laajemmalle yleisölle, jossa se on saattanut poikia uusia keskusteluja. Voidaan siis todeta median nostoilla olevan suuri merkitys myös tiedon lisäämisessä.

6 Lopuksi

Tässä luvussa tarkastelen tutkimuksen tuloksia ja pyrin tuomaan ne laajempaan kontekstiin. Tämän jälkeen pohdin tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta. Tulosten pohdinnan jälkeen päätän tutkimuksen esiin nousseiden jatkotutkimusehdotuksien esittelyyn.

6.1 Johtopäätökset

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää mitä media nostaa BB-Sofiasta esiin ja millaisia merkityksiä nämä nostot laajemmassa kuvassa luovat. Tuloksissa esittelin luokittelemiani tuloksia, joista lopulta pyrin luomaan laajempia päätelmiä.

Tutkimusaineistosta nousi vahvasti esiin kaksi pääaihetta, jotka ovat transsukupuolisuus ja seksityöläisyys. Transsukupuolisuuden käsittelyssä huomiota herättivät asenteet, joita transsukupuolisuuteen ja transsukupuolisiin liitetään. Ihmiset asennoituvat ennakkoluuloisesti ja uteliaasti, jolla ei useimmiten ole yksilön kokemalle henkiselle tai fyysiselle dysforialle positiivisia vaikutuksia. Ihmisten käsitykset nousivat esiin jopa yhteiskunnallisella tasolla, jolloin esiin nousivat poliittiset näkökulmat. Media toi poliittisia näkökulmia kattavasti esiin viitaten suoraan Big Brother – talon keskusteluihin. Näistä löytyi myös yhtymäkohtia Suomen juuri muuttuneeseen translakiin, joka sai ymmärrettävästi suuren mediahuomion vuoden alussa.

Media nosti transsukupuolisuuden yhteydessä esiin myös sukupuolenkorjausprosessin, joka koostuu yksilön haluamista juridisista ja lääketieteellisistä prosesseista. Prosessia käsiteltiin mediassa useasti muun muassa kauneusleikkaus- ja hormonihoitokokemusten kautta.

Nostoista voidaan todeta median kuvaavan transsukupuolinen vahvasti vain siirtymävaiheessa olevaksi. Tätä ajatusta korostaa myös BB-Sofiasta lähes joka uutisessa käytetty transnainen nimitys, joka jälleen sijoittaa hänet sukupuolten väliin. Tämän johdosta ei ole yllättävää, että juuri sukupuolenkorjausprosessi nousi media-aineistossa monesti esiin.

Transsukupuolisuuden lisäksi toinen muodostunut pääluokka käsitteli seksityöläisyyttä. BB-Sofia on avoimesti jo formaatin esimateriaalissa kertonut toimivansa seksityöntekijänä.

Ammattiin liittyy paljon erilaisia miellelyhtymiä, jonka tähden se on medialle kannattava ja kiinnostava aihe. Media tarkasteli ammattia kahdesta näkökulmasta, joista toinen oli asenteet.

Aineistoissa ilmenneet suhtautumiset olivat stereotyyppisiä ja jopa syrjiviä. Toisaalta myös ihmisten uteliaisuus näkyi aineistossa, joka puolestaan voi kuvata yleistä tietämättömyyttä ammattista. Vaikka aihetta tarkasteltiin vahvasti BB-Sofian ajatusten kautta, ilmaistiin myös todellinen huoli pakotetuista ammatinharjoittajista.

Toinen median luoma näkökulma seksityöläisyyteen oli BB-Sofian kokemukset. Erityisesti mediassa korostettiin monipuolisia työnkuvia, jotka ovat stereotyyppioista poiketen painottuneet sähköisille alustoille. Työnkuvien yhteydessä puhuttiin myös ammatin muokkautuvuudesta omien taloudellisten tarpeiden tai esimerkiksi työntekijän turvallisuusvelvoitteiden mukaan. Yksilön kokemusten esittäminen voidaan nähdä uutismedioille kiinnostavaksi, sillä usein tällaisissa keskusteluissa nousee esiin jotain salaisena tarkoitettua.

Tutkimuksen toisena tutkimuskysymyksenä on millaisia merkityksiä nämä median nostot laajemmin luovat. Merkityksiksi muodostuivat representaation vahvistaminen ja tiedon lisääminen. Representaation eli käsityksen vahvistaminen muodostui transsukupuolisuuteen ja seksityöläisyyteen liitettyjen asenteiden esittelystä. Esiin nousseet Sofian omat, muiden ihmisten sekä laajemmin yhteiskunnalliset asenteet olivat suurimmalta osin ennakkoluuloisia. Vaikka lähtökohta nostoissa olikin negatiivinen, sen käsittely vahvisti positiivista käsitystä ja ennakkoluulojen purkamista. Nostojen voisi siis ajatella olleen erittäin merkittäviä ihmisten yleiskäsitykselle ja ennakkoluulojen purkamiselle.

Toinen nostojen luoma merkitys on tiedon lisääminen. Merkitys syntyi erityisesti transsukupuolisten sukupuolenkorjausprosessin sekä BB-Sofian seksityöläiskokemusten kautta. Media usein nostaa aiheekseen uusia ja tuntemattomia aiheita, sillä ihmisiä kiinnostaa oman tiedon lisääminen. Tämä on tietenkin luonnollista, joka voidaan nähdä jo tv-uutisten suosiosta. Ei siis ole ihme, että media on kirjoittanut erilaisista suurelle yleisölle vieraista aiheista. Aiheista keskusteleminen tosi-tv-ohjelmassa voidaan jo itsessään nähdä tiedon lisäämisenä, mutta kun uutismedia julkaisee keskustelut vielä omilla kanavillaan, tieto leviää yhä laajemmalle.

Tiedon lisäämisen voi siis nähdä aineiston kohdalla välttämättömänä tuloksena, joka puolestaan luo koko aineistolla suuremman merkityksen. Nämä esitellyt laajemmat merkitykset toimivat hyvin myös yhdessä, sillä tiedon lisäämisen ja omien kokemusten jakamisen voidaan nähdä vahvistavan haluttua representaatiota. Näitä on siis vaikea erotella toisistaan niiden ollessa niin tiukasti yhteydessä toisiinsa. On mielestäni hienoa huomata kuinka tosi-tv:tä käsittelevä aineisto voi tuotannon roolin, tokenismi pohdintojen ja jopa

klippiuutisten tavoitteiden jälkeen tuoda esiin näinkin positiivisia merkityksiä. Ehkä yhteiskunnan asenteet ja arvot ovat jälleen siis muuttumassa.

6.2 Eettisyys ja luotettavuus

Olen tarkastellut tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta tutkimuksen etenemisen jokaisessa vaiheessa. Tutkijat Sirkka Hirsjärvi, Pirkko Remes ja Paula Sajavaara (2007) toteavat tämän olevan tärkeää, sillä virheitä ja epäselvyyksiä välttääkseen eettisyys ja luotettavuus tulee huomioida koko tutkimuksen ajan¹⁵². Pohdintani aiheesta painottuu erityisesti tutkimuksen toteutus lukuun, jossa kuvaan muun muassa tutkimusaineiston hankintaa sekä analysoin aineistoa. Laadullisen tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta korostaa myös tutkimuksen tarkka ja avoin raportointi¹⁵³. Tämän toteuttaakseni olen pyrkinyt kuvaamaan tutkimusprosessini vaiheita mahdollisimman yksityiskohtaisesti. Tässä luvussa perehdyn tarkemmin tutkimukseni eettisyyden ja luotettavuuden kuvaamiseen.

Tutkimusaineisto koostuu julkisesta avoimesta uutisaineistosta, jonka tutkimiseen ei tarvitse erikseen kysyä käyttö lupaa. Valitsin kyseisen aineiston juuri sen laajan levikin sekä sen myötä yleistettävyyden takia. Analyysissäni olen pyrkinyt huomioimaan aineiston luonteen ja tarkastelemalla sitä objektiivisesti hyvän tieteellisen käytännön mukaan. Koko tutkimuksen teon aikana olen pitänyt erityistä huolta myös lähdeviitteiden huolellisesta merkitsemisestä, joka on tutkimuseettikan näkökulmasta erittäin tärkeää¹⁵⁴.

Tutkimuseettisyys nousee tutkimuksessa esiin erityisesti tabumaisen aiheen johdosta. Aiheen luonteen takia olen pyrkinyt empaattiseen aineistojen käyttöön, jolla tarkoitetaan tutkittavan etujen ja yksityisyyden suojelua. Olen siis keskittynyt mahdollisimman objektiiviseen ja tarkkaan aineiston käsittelyyn. Olen itse cis-nainen, jonka johdosta aihe ei myöskään ole minulle henkilökohtainen. Näin ollen olen tarkastellut aihetta ulkopuolisena ilman suurempaa tunneyhteyttä aiheeseen. Toisaalta tällaisen aiheen kohdalla täyttä objektiivisuutta on varmasti mahdotonta saavuttaa.

Tämä tutkimus on tapaustutkimus, jonka takia tutkittavan henkilöllisyyttä on vaikea piilottaa. Toisaalta tutkittavana on julkisuuden henkilö, jolloin hän on varmasti itse tietoinen

¹⁵² Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 226.

¹⁵³ Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 226.

¹⁵⁴ Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 226.

saamastaan mediahuomiosta. Olen kuitenkin huomionnut yksilön suojaamisen valitsemalla tarkasteltavaksi median hänestä julkaisemia artikkeleita, enkä hänen itse tekemiä julkaisuja. Näin tutkimusasetelmani keskittyy mediaan, eikä niinkään yksilöön.

Tutkimuksen teon yhteydessä on tärkeää pohtia myös tutkimuksen luotettavuutta. Hirsjärven ym. mukaan luotettavuuden kannalta oleellista on, että tutkija on tarkastellut aihetta luvatus mukaisesti.¹⁵⁵ Olen siis pyrkinyt vastaamaan tutkimuksen alussa määriteltyihin tutkimuskysymyksiin ilman ennakkoon asetettuja tuloksia. Olen tarkastellut aineistoa avoimesti kyseenalaistaen alussa syntyneet hypoteesini.

Tutkimus on tapaustutkimus, jonka kohteena on julkisuuden henkilön saama mediahuomio ja tarkemmin huomion sisällölliset merkitykset. Tapaustutkimuksen kohdalla voidaan virheellisesti ajatella tutkimuksen tuottavan tietoa vain tutkittavasta aiheesta. Sen tarkoitus on kuitenkin pyrkiä lopulta pohtimaan tarkasteltavaa tapausta yleisellä tasolla.¹⁵⁶ Tähän haasteeseen olen itsekkin törmännyt tutkimuksen pohdinnan yhteydessä. Ensinäkin sama tutkimus eri henkilöstä tehdystä media-aineistosta olisi voinut tuottaa täysin erilaisia tuloksia. Toisaalta taas samanlainen tutkimus eri vuosikymmenellä olisi luonut erilaisia merkityksiä. Niin aineistoon kuin lopulta tuloksiin vaikuttaa suuresti konteksti, jossa niitä tarkastellaan.

Koen tutkimuksen olevan kuitenkin toistettavissa tämän hetken mediakulttuurissa, sillä tulokset ovat hyvin vahvasti sidoksissa yhteiskunnalliseen tilanteeseen. Tulevaisuudessa vähemmistöjen ja seksityöläisten tilanne on toivottavasti muuttunut, jolloin jo tutkittava aineisto voisi olla erilaista. Samalla tavalla näen tämän tutkimuksen tulokset tässä ajassa yleistettävänä. Tutkimuksessa tarkasteltava aineisto on valtamedian sisältöä, jonka voidaan nähdä kuvaavan vallalla olevaa yhteiskunnallista tilaa. Näin myös sieltä esiin nousseet aiheet ja niitä tutkiessa saadut tulokset ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä ja toistettavia myös toisia tapauksia tutkittaessa.

6.3 Jatkotutkimusehdotukset

Tutkimuksen edetessä mielessäni pyöri monia kiinnostavia tutkimusaiheita, joita olisi mielekästä tarkastella tulevissa tutkimuksissa. Huomasin usein pohtivani tutkimusaineistoni

¹⁵⁵ Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 226–227.

¹⁵⁶ Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 227.

luonnetta ja sen kirjoittajia. Aineisto oli viihdelehtien sisältöä, jonka pohjana on käytetty tosi-tv –ohjelman tuotteistettua hahmoa. Tämä loi tälle tutkimukselle tietyt raamit luoden fokuksen juuri median tekemisiin.

Usein jäin kuitenkin pohtimaan oikean henkilön, Sofia Tuomolan, mahdollisia ajatuksia. Olisikin mielenkiintoista tarkastella miten tulokset eroaisivat, mikäli aineisto olisi ollut Sofian itse luomaa, esimerkiksi haastatteluaineistoa. Jatkotutkimuksen kannalta olisi myös kiinnostavaa kuulla mitä mieltä Sofia Tuomola itse on esiin nousseista asioista ja hänestä kirjoitetuista uutisista.

Tulevaisuuden tutkimuksia pohtiessa mieleeni nousi myös mahdolliset erot esimerkiksi transnaisen, transmiehen tai muun sukupuolisen kuvaamisen välillä. Transsukupuolinen saatetaan kokea vielä ikään kuin helpoksi ymmärtää, sillä yksilön kokemus on yhä binäärisen nais–mies–jaottelun sisällä. Millaisen vastaanoton ja mediahuomion saisi tämän jaottelun ulkopuolelle kuuluva ihminen?

Tämä ajatus luo kuitenkin uutta pohdintaa esimerkiksi sukupuolen määrittelyn tarpeellisuudesta tai itsensä määrittelyn julkistamisesta. Jokainen kokee oman sukupuolensa ja seksuaalisuutensa omalla tavallaan, jolloin määrittelyn tarpeellisuuden saa itse määrittellä. Aihetta voisi kuitenkin jo nyt tutkia esimerkiksi sukupuolivähemmistön edustajan ja seksuaalivähemmistön edustajan saaman mediahuomion vertailulla. Onko toinen näistä median näkökulmasta kiinnostavampi? Onko käsittely luonteeltaan samanlaista vai löytyykö suuriakin eroja? Kuten voidaan huomata näitä teemoja olisi mielenkiintoista tutkia vielä hyvin monesta näkökulmasta.

Toisaalta tosi-tv –kentällä ja esimerkiksi juuri Big Brotherin sisällä olisi mielenkiintoista jatkaa aiheen tarkastelua. Onko esimerkiksi Big Brother Suomen ensimmäinen transsukupuolinen osallistuja saanut erilaista mediahuomiota kuin BB-Sofia? Toisaalta taas saako transsukupuolinen osallistuja ylipäänsä enemmän huomiota ja ruutuaikaa kuin cisukupuolinen osallistuja? Tällaisten pohdintojen kautta voisi myös tarkastella laajemmin yhteiskunnan, normien ja ihmisten ymmärryksen muutoksia sekä niiden näkymistä ja näkymisen muuttumista kulttuurin tuotteissamme. Median ja laajemmin digitaalisen kulttuurin rooli yhteiskunnassamme on niin suuri, ettei yksilön ymmärrys aina riitä kattamaan sitä ilman laajempaa tarkastelua.

Uuden tarkastelukulman aiheeseen saisi toisaalta tarkastelemalla yhteiskunnan yksilöiden tuottamaa sisältöä eli verkkokeskustelua tai esimerkiksi uutisten kommentointia. Mitä yksilöt nostavat esimerkiksi tosi-tv –sisällöistä esiin? Mitä mieltä he ovat kuvattujen keskusteluiden sisällöistä? Tällaisten aineistojen tarkastelulla nähtäisiin asennoitumisten muutoksia yksilöiden ja tiettyjen ihmisryhmien tasolla. Verkkokeskustelun tarkastelulla voitaisiin aihetta tarkastella myös ihmisten välisen kommunikoinnin kautta. Miten he kommentoivat toistensa nostoihin? Löytyykö käyttäjistä tietynlaisia käyttäjäryhmiä? Voidaanko näistä ryhmistä nähdä yhteiskunnallisia muutoksia?

Kuten näistä aihe-ehdotuksista voidaan nähdä, on tämä tutkimus vain pintaraapaisu aiheeseen. Odotan innolla tulevaisuutta ja sen monimuotoista sisältöä, sillä jos jatkamme historian näyttämällä tiellä, tulee vähemmistöt vain lisäämään medianäkyvyyttä. Muutaman vuosikymmenen jälkeen esillä voivat olla nykypäivänä friikkiyden stigmaa kantavia henkilöitä, joiden kuvaaminen on ajassaan normalisoitunut. Tällaisten muutosten havaitseminen ja niiden merkityksen ymmärtäminen vaativat kulttuurin laaja-alaista tarkastelua, jota tämäkin tutkimus pyrkii täydentämään.

Lähteet

Aineisto

Kaikki linkit on tarkastettu 15.11.2023.

Podcastaineisto

BB-podcast: *Jakso 3: Mun elämästä poistui merkitys ja pohja*. 12.40, 14.15, 15.45. Supla+.

<https://www.supla.fi/podcast/bb-podcast>

BB-podcast: *Jakso 5: Marko on puu!* Supla+. <https://www.supla.fi/podcast/bb-podcast>

BB-podcast: *Jakso 11: Levottomat 4 – viikonlopun villitykset!* 1.59, 4.32, 4.49. Supla+.

<https://www.supla.fi/podcast/bb-podcast>

BB-podcast: *Jakso 15: Sofia, valloittaja*. Supla+. <https://www.supla.fi/podcast/bb-podcast>

BB-podcast: *Jakso 28: Aivan päällikkönä!* Supla+. <https://www.supla.fi/podcast/bb-podcast>

BB-podcast: *Jakso 31: Kun katsoo maailmaa kärpäsen silmin*. Supla+.

<https://www.supla.fi/podcast/bb-podcast>

BB-podcast: *Jakso 46: Tämmöstä sai nyt sitten tällä rahalla*. Supla+.

<https://www.supla.fi/podcast/bb-podcast>

BB-podcast: *Jakso 47: Terveisiä Plutosta!* Supla+. <https://www.supla.fi/podcast/bb-podcast>

Uutisaineisto

Ruutu:n aineisto

Ruutu (2022): *Hormoneita ja hulluutta - Naiset avautuvat: "Yhtä vuoristorataa"*. Big Brother Suomi, uusimmat klipit. Julkaistu 14.09.2022. <https://www.ruutu.fi/video/4180768>

Ruutu (2022): *Laura, Sofia ja Merve keskustelelevat botoxista: "Mulla puutui nenänvarsikin"*. Big Brother Suomi, uusimmat klipit. Julkaistu 15.09.2022.

<https://www.ruutu.fi/video/4181187>

Ruutu (2022): *Seksikokeilut ja fetisointi kuohuttavat BB-talon makuuhuoneessa – "Haluisin panna sua"*. Big Brother Suomi, uusimmat klipit. Julkaistu 15.10.2022.

<https://www.ruutu.fi/video/4215001>

Ruutu (2022): *Sofia, Aleksi ja Mia kertovat seksimieltymyksistään: "Siitä puhe, mistä puute"*. Big Brother Suomi, uusimmat klipit. Julkaistu 26.09.2022.

<https://www.ruutu.fi/video/4201269>

Ruutu (2022): *Sofiaa turhauttaa törkeä käytös: tuntemattomat ihmiset väärinsukupuolittavat ja kyselevät medikaalisesta historiasta*. Big Brother Suomi, uusimmat klipit. Julkaistu 08.10.2022. <https://www.ruutu.fi/video/4210796>

Ruutu (2022): *Sofia avaa transhenkilönä deittailun sudenkuoppia – "Etsä oo koskaan seurustellut?"*. Big Brother Suomi, uusimmat klipit. Julkaistu 06.11.2022.

<https://www.ruutu.fi/video/4228510>

Ruutu (2022): *Sofia avautuu muille seksityöstään: "Mun piti googlettaa miten puhua rumasti"*. Big Brother Suomi, uusimmat klipit. Julkaistu 06.09.2022.

<https://www.ruutu.fi/video/4174981>

- Ruutu (2022): *Sofia avautuu transsukupuolisuudestaan: "Mä rakastan olla mä"*. Big Brother Suomi, uusimmat klipit. Julkaistu 07.09.2022. <https://www.ruutu.fi/video/4175529>
- Ruutu (2022): *Sofia ei ole kertonut alavalinnastaan isälleen: "En halunnut käydä sitä keskustelua silloin"*. Big Brother Suomi, uusimmat klipit. Julkaistu 28.10.2022. <https://www.ruutu.fi/video/4222286>
- Ruutu (2022): *Sofia häädetään talosta: "Te ootte kaikki niin rakkaita mulle"*. Big Brother Suomi, uusimmat klipit. Julkaistu 06.11.2022. <https://www.ruutu.fi/video/4228754>
- Ruutu (2022): *Sofian mukaan escort-keikolla voi tienata valtavia summia: "Ne asiakkaat oikeesti palvoo sua"*. Big Brother Suomi, uusimmat klipit. Julkaistu 13.10.2022. <https://www.ruutu.fi/video/4213837>
- Ruutu (2022): *Sofia on juonitteleva seksityöläinen – "Sillä mä otan vallan itselleni"*. Big Brother Suomi, uusimmat klipit. Julkaistu 4.9.2022. <https://www.ruutu.fi/video/4172828>
- Uutis- ja viihdelehtien aineisto
- Como 01.10.2022: *BB-Sofian, 27, rohkeat kuvat – paljasti tuhmuuksia*. Julkaistu 01.10.2022. <https://www.como.fi/uutiset/bb-sofian-27-rohkeat-kuvat-paljasti-tuhmuuksia/>
- Gekkonen 29.10.2022: *Big Brother -talossa asuva Sofia nähdään uudessa realitysarjassa! – "Olen niin innoissani!* Julkaistu 29.10.2022. <https://gekkonen.net/bb-sofia-tuomola-good-luck-guys-291022/>
- Gekkonen 06.11.2022: *Transsukupuolinen Sofia häädettiin BB-talosta*. Julkaistu 06.11.2022. <https://gekkonen.net/bb-sofia-haato-61122/>
- Hymy 06.09.2022: *BB-Sofia kertoo miksi alkoi myydä seksiä: "Otin vallan takaisin itselleni"*. Hymy, Uutiset. Julkaistu 06.09.2022. <https://hymy.fi/uutiset/bb-sofia-kertoo-miksi-alkoi-myyda-seksia-otin-vallan-takaisin-itselleni/>
- Hymy 12.11.2022: *Oho! BB:stä tuttu Sofia biksuissa Thaimaassa*. Hymy, erotiikka. Julkaistu 12.11.2022. <https://hymy.fi/erotiikka/oho-bbsta-tuttu-sofia-biksuissa-thaimaassa/>
- Iltalehti 07.09.2022: *Transsukupuolinen BB-Sofia paljastaa kauneusleikkauksiin käyttämänsä summan – perhe auttoi maksamaan*. Iltalehti, Viihde. Kirjoittaja Koste Henna. Julkaistu 07.09.2022. <https://www.iltalehti.fi/tv-ja-leffat/a/15cce41e-08ab-495e-b570-cecda25d85d4>
- Iltalehti 29.09.2022: *BB-Sofia paljastaa harrastaneensa seksiä suomalaisjulkiksen kanssa*. Iltalehti. Kirjoittaja Valavaara Sara. Julkaistu 29.09.2022. <https://www.iltalehti.fi/tv-ja-leffat/a/8d0829e7-e25d-4464-9eb3-2e0942134966>
- Iltalehti 08.10.2022: *BB-Sofia avautuu transtaustaisena saamistaan tökeröistä kommentteista: "Ihmiset ruokkivat omaa uteliaisuuttaan"*. Iltalehti, Viihde. Kirjoittaja Valavaara Sara. Julkaistu 08.10.2022. <https://www.iltalehti.fi/tv-ja-leffat/a/461e3a22-a2fe-4fe3-9941-feb8500bbdfa>
- Iltalehti 13.10.2022: *BB-Sofia kertoo, millaista on työskennellä maksullisena seuralaisena: "Asiakkaat oikeesti palvoo sua"*. Iltalehti, viihde. Kirjoittaja Saarinen Sonja. Julkaistu 13.10.2022. <https://www.iltalehti.fi/tv-ja-leffat/a/4bd89de2-7976-406b-a1b8-1ecdc0f59272>
- Iltasanomat 04.09.2022: *BB-taloon saapui YouTubesta tuttu Sofia, joka saa tuloja seksityöstä – nämä seikat talossa herättävät huolta: "Sitä en voi sietää"*. Iltasanomat, Viihde.

- Kirjoittaja Lempinen Jenna. Julkaistu 04.09.2022. <https://www.is.fi/tv-ja-elokuvat/art-2000009044268.html>
- Metropoli 07.11.2022: *BB-talosta pudonnut Sofia riensi välittömästi tapaamaan julkisystäviään – paljastaa saaneensa traumoja ohjelmasta!* Metropoli. Kirjoittaja Kanerva Mathilda. Julkaistu 07.11.2022. <https://www.metropoli.net/julkikset/bb-talosta-pudonnut-sofia-riensi-valittomasti-tapaamaan-julkisystaviaan-paljastaa-saaneensa-traumoja-ohjelmasta/>
- Metropoli 12.12.2022: *BB-Sofian seksivideot levisivät ympäri nettiä – näin someähti kommentoi kaameaa tapausta!* Metropoli. Kirjoittaja Kanerva Mathilda. Julkaistu 12.12.2022. <https://www.metropoli.net/julkikset/bb-sofian-seksivideot-levisivat-ymparinetiä-nain-sometähti-kommentoi-kaameaa-tapausta/>
- MTV Uutiset 05.09.2022: *Big Brother -taloon astellut Sofia valmistui maisteriksi Briteissä – kertoo avoimesti työstään seksibisneksessä.* MTV uutiset. Kirjoittaja Peltoja Jari. Julkaistu 05.09.2022. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/big-brother-taloon-astellut-sofia-valmistui-maisteriksi-briteissa-kertoo-avoimesti-tyostaan-seksibisneksessa/8501252>
- Seiska 04.09.2022: *Seksityötä tekevä BB-Sofia ammatistaan: "Mietin joskus, että miksi mä teen tätä ilmaiseksi".* Seiska, Katso. Kirjoittaja Niittylahti Anni. Julkaistu 04.09.2022. <https://www.seiska.fi/katso/TV/Seksityota-tekeva-BB-Sofia-ammattistaan-Mietin-joskus-etta-miksi-ma-teen-tata-ilmaiseksi>
- Seiska 06.09.2022: *Näin BB-Sofia kertoi seksityöstä muille asukkaille - paljasti samalla yllättävän paikan, missä työ parhaiten sujuu.* Seiska, Katso. Kirjoittaja Ylä-Jussila Miikka. Julkaistu 06.09.2022. <https://www.seiska.fi/katso/TV/Nain-BB-Sofia-kertoi-seksityosta-muille-asukkaille-paljasti-samalla-yllattavan-paikan>
- Seiska 06.09.2022: *Seksityötä tekevä BB-Sofia hoitaa kodittomia koiria ja lähettää rahaa norpille: "Ihmisten pitää olla eläinten ääni".* Seiska, Katso. Kirjoittaja Niittylahti Anni. Julkaistu 06.09.2022. <https://www.seiska.fi/katso/seksityota-tekeva-bb-sofia-hoitaa-kodittomia-koiria-ja-lahettaa-rahaa-norpille-ihmisten-pitaa-olla-elainten-aani/195760>
- Seiska 15.09.2022: *BB-Sofia paljastaa: Tämä Big Brother -talon asukas vastaa miesihannettani.* Seiska, Katso. Kirjoittaja Leinonen Milla. Julkaistu 15.09.2022. <https://www.seiska.fi/katso/TV/Sutinaa-Big-Brother-taloon-BB-Sofia-paljastaa-Tama-talon-asukas-vastaa-miesihannettani>
- Seiska 15.09.2022: *Big Brother -talossa seksikeskustelu ruokapöydässä – Sofialta täystyrmäys: "Mä vihaan kortsuja".* Seiska, Katso. Kirjoittaja Leinonen Milla. Julkaistu 15.09.2022. <https://www.seiska.fi/katso/TV/Big-Brother-talossa-seksikeskustelu-ruokapoydassa-Sofialta-taystyrmays-Ma-vihaan-kortsuja>
- Seiska 16.09.2022: *BB-talossa kuultiin yllättävä seksipaljastus: "Ei tarvitse käydä suihkussa sen jälkeen!".* Seiska, Katso. Kirjoittaja Elstelä Iida. Julkaistu 16.09.2022. <https://www.seiska.fi/katso/TV/BB-talossa-kuultiin-yllattava-seksipaljastus-Ei-tarvitse-kayda-suihkussa-sen-jalkeen>
- Seiska 21.09.2022: *BB-talon intiimit keskustelut - seksikumppanien määrät julki.* Seiska, Katso. Kirjoittaja Leinonen Milla. Julkaistu 21.09.2022. <https://www.seiska.fi/katso/TV/BB-talon-intiimit-keskustelut-seksikumppanien-maarat-julki>

- Seiska 30.09.2022: *BB-Sofia kertoi harrastaneensa seksiä kahden julkkiksen kanssa – paljasti toisen henkilöllisyyden*. Seiska, Katso. Kirjoittaja Korpela Tanja. Julkaistu 30.09.2022. <https://www.seiska.fi/katso/TV/BB-Sofia-paljasti-harrastaneensa-seksia-kahden-Suomi-julkkiksen-kanssa>
- Seiska 06.11.2022: *Transsukupuolinen BB-Sofia avoimena rakkauselämästään: "En ole koskaan seurustellut"*. Seiska, Katso. Kirjoittaja Elstelä Iida. Julkaistu 06.11.2022. <https://www.seiska.fi/katso/TV/Transsukupuolinen-BB-Sofia-avoimena-rakkauselamastaan-En-ole-koskaan-seurustellut>
- Seiska 07.11.2022: *Big Brotherista hädetty Sofia tapasi heti Aleksin ja ihmetteli Helsingin kadulla: "Vauu"*. Seiska, Kotimaa. Kirjoittaja Leinonen Milla. Julkaistu 07.11.2022. <https://www.seiska.fi/Kotimaa/Big-Brotherista-haadetty-Sofia-tapasi-heti-Aleksin-ja-ihmetteli-Helsingin-kadulla-varsin>
- Seiska 08.11.2022: *BB-Sofia hämmästy poistuttuaan Big Brother -talosta – omalla OnlyFans-kanavalla odotti yllätys*. Seiska, Katso. Kirjoittaja Niemi Elina. Julkaistu 08.11.2022. <https://www.seiska.fi/katso/Suoratoisto/BB-Sofia-hammastyi-poistuttuaan-Big-Brother-talosta-omalla-OnlyFans-kanavalla>
- Seiska 08.11.2022: *BB-Valvomo: Seksityötä tekevä Sofia sai viimein yhteyden isäänsä: "Hänellä on ollut paha mieli"*. Seiska, Kotimaa. Kirjoittaja Niemi Elina. Julkaistu 08.11.2022. <https://www.seiska.fi/Kotimaa/BB-Valvomo-Seksityota-tekeva-Sofia-sai-viimein-yhteyden-isaansa-Hanella-on-ollut-paha-mieli>
- Stara 05.09.2022: *Big Brother Suomi alkoi – mukana transtaustainen seksityöläinen*. Julkaistu 05.09.2022. <https://www.stara.fi/2022/09/05/big-brother-suomi-alkoi-mukana-transtaustainen-seksityolainen/>
- Stara 15.10.2022: *BB-Sofia tienasi 12 000 euroa kuukaudessa: "Myin mun kuvia, pikkareita ja sukkaa"*. Stara, viihdeutiset. Kirjoittaja Piironen Terhi. Julkaistu 15.10.2022. <https://www.stara.fi/2022/10/15/bb-sofia-tienasi-12-000-euroa-kuukaudessa-myin-mun-kuvia-pikkareita-ja-sukkaa/>
- Suomi24 07.09.2022: *BB-Sofia tekee seksityötä näistä syistä - Transnaisen BB-taktiikkana on esittää tyhmää...* Suomi24, viihde, tv. Kirjoittaja Myllymäki-Kurki Kirsti. Julkaistu 07.09.2022. <https://www.suomi24.fi/viihde/bb-sofia-tekee-seksityota-naista-syista-transnaisen-bb-taktiikkana-on-esittaa-tyhmaa>
- Suomi24 15.09.2022: *Transnainen BB-Sofia avautuu hormonien järkyttävästä vaikutuksesta: "Oon kaikki mun arvet tehnyt..."*. Suomi24, viihde, tv. Kirjoittaja Myllymäki-Kurki Kirsti. Julkaistu 15.09.2022. <https://www.suomi24.fi/viihde/transnainen-bb-sofia-avautuu-hormonien-jarkyttavasta-vaikutuksesta-oon-kaikki-mun-arvet-tehnyt>
- Uutisankka 13.12.2022: *BB-Sofia on saanut haukkuja keskustelupalstoilla: näin häntä on nimitelty*. Julkaistu 13.12.2022. <https://uutisankka.com/viihdeutiset/bb-sofia-on-saanut-haukkuja-keskustelupalstoilla-nain-hanta-on-nimitelty/>

Kirjallisuus

Kaikki verkkolähteiden linkit on tarkistettu 15.11.2023.

- Aarikka Juha (2004): *Tosi-tv osana dokumentarismia*. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Turun yksikkö. Viestintä. 8–9.
- Aarnipuu Tiia (2008): *Trans. Sukupuolen muunnelmia*. Otavan kirjapaino Oy. Keuruu. 212.
- Bignell Jonathan (2005): *Big Brother: reality TV in the twenty-first century*. Palgrave Macmillan, Basingstoke. 20.
<https://centaur.reading.ac.uk/23194/1/Chap1BignellRealityTV.pdf>
- Bird S. Elizabeth (2008): *Tabloidization*. The International Encyclopedia of Communication. Toim. Donsbach Wolfgang. Blackwell Publishing. Blackwell Reference Online. 1–4.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/9781405186407.wbiect002>
- Capuzza, Jamie C. & Spencer, Leland G. (2017): *Regressing, progressing, or transgressing the small screen? Transgender characters on U.S. scripted television series*. Communications Quarterly. Vol 65(2). 214–230.
<https://people.southwestern.edu/~bednarb/media-culture/articles/capuzza-spencer.pdf>
- Chen Yimin, Niall J. Conroy & Victoria L. Rubin (2015): *Misleading online content: Recognizing clickbait as “false news”*. In Proceedings of the 2015 ACM Workshop on Multimodal Deception Detection. 15–19.
<https://dl.acm.org/doi/pdf/10.1145/2823465.2823467>
- Connell Ian (1998): *Mistaken Identities: Tabloid and Broadsheet news discourse*. Javnost - The Public. Vol 5(3). 3. <https://www.tandfonline.com.ezproxy.utu.fi/doi/epdf/10.1080/13183222.1998.11008680?needAccess=true&role=button>
- Eskola Jari (2015): *Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta*. Teoksessa Valli, Raine & Aaltola Juhani (toim.): Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2: Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä. PS-kustannus, 194–197.
- Fryberg Stephanie A. & Townsend Sarah S.M. (2008): *The psychology of invisibility*. Teoksessa Commemorating Brown: The social psychology of racism and discrimination. Toim. Adams Glenn. Washington, D.C. American Psychological Association. 178.
- Hautakangas Mikko (2005): *Tavikset, tunteet ja moraalitv-viihteenä. Todellisuustelevision anatomiaa*. Kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen lehti, Media ja viestintä. Vol 28(1). 150, 153, 158. <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/62611>
- Helsingin sanomat 14.03.2023: *Miksi naisten ja miesten seksi-kokemuksiin suhtaudutaan niin eri tavoin? Asiantuntijat jyrähtävät ristiriitaisesta ihanteesta, jossa ei ole järkeä*. Helsingin Sanomat, hyvinvointi, seksi. Kirjoittaja Laine Oona. Julkaistu 14.03.2023.
<https://www.hs.fi/hyvinvointi/art-2000009445196.html>
- Helsingin Sanomat 03.05.2020: *Suomalaiset korjailevat nyt kasvojaan enemmän kuin koskaan – ”Sijoitan rahaa itseeni ja terveyteeni”*, sanoo Kristiina Kurkela, joka hakee Botoxia leukaan kahdesti vuodessa. Helsingin Sanomat. Kirjoittaja Ihalainen Sanna. Julkaistu 03.05.2020. <https://www.hs.fi/hyvinvointi/art-2000006495230.html>

- Herkman Juha (2001): *Huumorin ja vallan keskeneräinen kysymys. Populaarin kokemuksen jäljillä*. Teoksessa *Populaarin lumo – mediat ja arki*. Toim. Koivunen Anu, Paasonen Susanna & Pajala Mari. Turku. Turun yliopisto. 377.
- Hietala Veijo (2007): *Media ja suuret tunteet. Johdatus 2000-luvun uusromantiikkaan*. BTJ Kustannus, Helsinki. 6–7, 15–16, 46–50, 63–66, 69–70, 72–73, 83–85, 88.
- Hill Annette (2002): *Big Brother: the real audience*. *Television & New media*. Vol 3(3). 324–327. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/152747640200300307>
- Hirsjärvi Sirkka, Remes Pirkko & Sajavaara Paula (2007): *Tutki ja kirjoita*. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki. 130–131, 156–157, 160, 225–227.
- Holopainen Martti & Pulkkinen Pekka (2015): *Tilastolliset menetelmät*. Sanoma Pro Oy. Helsinki. 10. uudistettu painos. 31.
- Huovila Tapani (2001): *Uutinen rakentaa kriittisesti*. Jyväskylän yliopisto. 39.
- Iltalehti 17.10.2020: *Latasitko someen toisen ottaman kuva? Lain rikkominen voi johtaa sakkoihin*. Iltalehti. Digi uutiset. Kirjoittaja Kemppi Janiko. Julkaistu 17.10.2020. <https://www.iltalehti.fi/digi uutiset/a/28470ac9-e556-4acc-9a06-7e3e1f5bfb3b>
- Johnston Jessica (2018): *The reality of 'messy real life': Jazz Jennings and the dramatisation of young transgender celebrity on TLC's I Am Jazz*. *Celebrity Studies*, Vol 9(4). 455–469. <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/19392397.2018.1508961>
- Karkulehto Sanna (2006): *Sukupuoli, seksuaalisuus ja queer nykykulttuurissa*. SQS –Suomen Queer-tutkimuksen Seuran lehti, Vol. 1(1). 120, 128, 203–205. <https://journal.fi/sqs/article/view/53726>
- Karkulehto Sanna (2011): *Seksin mediamarkkinat*. Gaudeamus. Helsinki. 19–21, 26, 72, 120, 126–130, 203–205, 230–235, 238.
- Kontula Anna (2008): *Punainen eksodus. Tutkimus seksityöstä Suomessa*. Like, Helsinki. Sähköinen väitöskirja. Tampereen yliopisto. 13–14, 34, 152, 223, 225–226. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/67897/978-951-44-7579-5.pdf?sequence=1>
- Liljeström Marianne (2004): *Feministinen metodologia – mitä se on?* Teoksessa Marianne Liljeström (toim.): *Feministinen tietäminen. Keskustelua metodologiasta*. Vastapaino, Tampere. 9–12.
- McIntyre Joanna (2017): *Transgender idol: Queer subjectivities and Australian reality TV*. *European Journal of Cultural Studies*. Vol 20(1). 87–103. <https://journals-sagepub-com.ezproxy.utu.fi/doi/10.1177/1367549416640535>
- Miles Matthew B. & Huberman A. Michael (1994): *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage. 56.
- Nelonen media. *Big Brother Suomi*. Ohjelmat. <https://www.nelonen.fi/ohjelmat/big-brother-suomi>
- Nichols Bill (2001): *Todellisuuden ja television rajoilla*. Lähikuva – Audiovisuaalisen Kulttuurin Tieteellinen Julkaisu. Vol 14(1). 15. <https://journal.fi/lahikuva/article/view/116196>
- Nieminen Hannu & Pantti Mervi (2004): *Media markkinoilla. Johdatus joukkoviestintään ja sen tutkimukseen*. Loki-kirjat, Helsinki. 15–17, 19, 124–128, 166–167.
- Nikkinen Are & Vacklin Anders (2012): *Television Runousoppia. Toisenlainen katse tv-ohjelmiin*. Like Kustannus Oy, Helsinki. 321–322.

- Pajunen Julia (2020): *Puhetta seksistä podcast-sarjassa. Erilaisia puhetapoja seksistä seksuaaliterveyden osa-alueena*. Turun yliopisto. Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos. Kandidaatin tutkielma.
- Sanoma. *Digimedia*. Sanoman mediat. <https://media.sanoma.fi/mediat-palvelut/sanomamediat/digimedia>
- Sanoma Media Finland (2020): *Sanoman Supla yhdistää nyt äänikirjat, podcastit ja radion yhteen äppiin*. Sanoma, tiedotteet. Julkaistu 31.3.2020. <https://web.archive.org/web/20200402093027/https://sanoma.fi/tiedote/sanomansupla-yhdistaa-nyt-aanikirjat-podcastit-ja-radion-yhteen-appiin/>
- Iltasanomat 13.06.2021: *Kun sohvaperunoiden Jari erosi ja radiotyöt loppuivat, Sohvis-pari Sanna oli tukena: ”Ajattelin, että tässä iässä minulla olisi parisuhde, vakituinen työ ja lapsi”* Iltasanomat. Kirjoittaja Saloranta Emilia. Julkaistu 13.06.2021. <https://www.is.fi/menaiset/ihmiset-ja-suhteet/art-2000008042784.html>
- Iltasanomat 28.05.2023: *Podcast: Cristal Snow on tehnyt deittaillessa karun havainnon – vaatimuslistat hämmästyttävät*. Iltasanomat. Kirjoittaja Seppänen Elina. Julkaistu 28.05.2023. <https://www.is.fi/viihde/art-2000009611136.html>
- Ruutu (2022): *Sofia on juonitteleva seksityöläinen – ”Sillä mä otan vallan itselleni”*. Big Brother Suomi, uusimmat klipit. Julkaistu 4.9.2022. <https://www.ruutu.fi/video/4172828>
- Seta ry (2023): *Sateenkaarisanasto*. Sateenkaaritieto. <https://seta.fi/sateenkaaritieto/sateenkaarisanasto/>
- Seta ry: *Transsukupuolisuus*. Sateenkaaritieto, sukupuolen moninaisuus. <https://seta.fi/sateenkaaritieto/sukupuolen-moninaisuus/transsukupuolisuus/>
- Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus: *Sukupuolen korjausprosessi*. <https://sukupuolenosaamiskeskus.fi/sukupuolen-korjaus/sukupuolen-korjaaminen/>
- Supla. *BB-podcast*. <https://www.supla.fi/podcast/bb-podcast>
- Tieteen termipankki (2023): *Ihmistieteet: representaatio*. <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Ihmistieteet:representaatio>
- Tuomi Jouni & Sarajärvi Anneli (2018): *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi. Helsinki. 108, 117, 122–127.
- Tuomi Pauliina (2018): *Pakko katsoa?! Nykypäivän provokatiivinen televisiotuotanto mediateollisuuden muotona*. Lähikuva – Audiovisuaalisen Kulttuurin Tieteellinen Julkaisu. Vol 31(4). 70–71. <https://doi.org/10.23994/lk.77933>
- Tuomi Pauliina (2022): *Puhtoisuuden illuusio: moraali- ja arvokäsityksiä ravistelevat televisiotuotannot mediassa*. WiderScreen. Vol 25(1–2). 3, 27–28. <http://widerscreen.fi/assets/Tuomi9.2022PDFuusi.pdf>
- Tuomi Pauliina (2023): *Kaikki on sallittua tv-rakkaudessa? Rakkausrealityt nykytelevisiossa*. Lähikuva – Audiovisuaalisen Kulttuurin Tieteellinen Julkaisu. Vol 36(2). 83. <https://doi.org/10.23994/lk.136797>
- Turun yliopisto. *Digitaalinen kulttuuri*. Digitaalisen kulttuurin, maiseman ja kulttuuriperinnön tutkinto-ohjelma. <https://www.utu.fi/fi/yliopisto/humanistinen-tiedekunta/kulttuurituotannon-ja-maisemantutkimuksen-koulutusohjelma/digitaalinen-kulttuuri>

- Tutkimuseettinen neuvottelukunta TENK (2023): *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa*. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2023. Helsinki. 11. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf
- Valtioneuvosto (2022): *HE 189/2022 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sukupuolen vahvistamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi*. Sosiaali- ja terveysministeriö. <https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f807d46a0>
- Warner Bros (2023): *Kaunotar ja nörtti Australia*. Discovery+. <https://www.discoveryplus.com/fi/show/beauty-and-the-geek-australia>